

MUNI
PEDAGOGICKÁ
FAKULTA

2003
—
2017

INSTITUT
VÝZKUMU
ŠKOLNÍHO
VZDĚLÁVÁNÍ

MUNI
PEDAGOGICKÁ
FAKULTA

2003
—
2017

**INSTITUT
VÝZKUMU
ŠKOLNÍHO
VZDĚLÁVÁNÍ**

Masarykova univerzita
Brno 2018

Institut výzkumu školního vzdělávání
Pedagogická fakulta MU
Poříčí 31a
603 00 Brno

IVSV@ped.muni.cz
www.ped.muni.cz/weduresearch
www.facebook.com/ivsv.ped

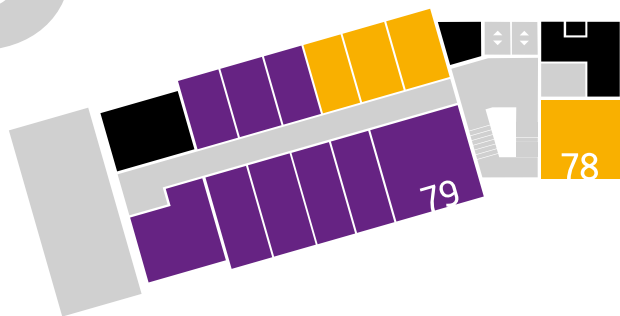
Tomáš Janík – vedoucí Institutu
T: +420 549 49 1677

Michaela Spurná – sekretariát Institutu
T: +420 549 49 3608

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této elektronické publikace nesmí být reprodukována nebo šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu vykonavatele majetkových práv k dílu, kterého je možné kontaktovat na adrese: Nakladatelství Masarykovy univerzity Munipress, Rybkova 19, 602 00 Brno.

© 2018 Masarykova univerzita
ISBN 978-80-210-9000-2
ISBN 978-80-210-8999-0 (brož. vaz.)

5

Institut výzkumu školního vzdělávání
Institute for Research in School Education

OBSAH

<u>1</u>	Úvodem	5
<u>2</u>	Vznik a historie Institutu	8
<u>3</u>	Poslání Institutu	9
<u>4</u>	Organizační struktura a personálie	11
<u>5</u>	Výzkumný program	14
<u>6</u>	Výzkumné projekty	19
<u>7</u>	Financování	26
<u>8</u>	Výstupy – věcně komentované	29
<u>9</u>	Analýza SWOT: problémové okruhy	49
<u>10</u>	Zpráva hodnotící komise (Institut 2003–2017)	54
<u>11</u>	Místo závěru aneb Institut 2018+	58

1 ÚVODEM

Publikace představuje Institut výzkumu školního vzdělávání Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity (dále Institut) od jeho založení v roce 2003 do roku 2017. Nahrazuje výroční zprávy, které byly připravovány s periodicitou akademického, později kalendářního roku a zveřejňovány na webových stránkách pracoviště, a aktualizuje údaje shromážděné v publikaci *Institut výzkumu školního vzdělávání Pedagogické fakulty MU (2003–2010) Juana reserata*.

Předkládaná publikace zachycuje poslání a koncepci Institutu, jeho výzkumný program včetně projektů a publikační výsledky v národním i mezinárodním prostoru. V závěrečné části je předložena SWOT analýza, která je rozvinuta do rozvahy nad dalším směřováním Institutu. Na ni navazuje zpráva hodnotícího panelu, který posuzoval koncepci a výsledky Institutu po 15 letech jeho fungování. Závěry se následně promítly do výhledu rozvoje Institutu pro léta 2018–2022, jímž je tato publikace uzavřena.

2003

+ Na PdF MU je zřízeno Centrum pedagogického výzkumu, jeho vedením je pověřen Josef Maňák, dále zde působí Vlastimil Švec a Tomáš Janík

2005

+ Centrum získává první projekt GA ČR a pod vedením Josefa Maňáka zahajuje výzkumný program v oblasti kurikula

2006

+ Pod ředitelstvím UVRV PedF UK se pracoviště zapojuje do projektu MŠMT *Centrum základního výzkumu školního vzdělávání* a vedle výzkumu kurikula zahajuje výzkumný program v oblasti vyučování a učení (videostudie)

+ Získaný projekt GA ČR zaměřený na didaktické znalosti obsahu zahajuje výzkumný program v oblasti učitelské profesionalizace

2008

+ Vedoucím Centra se stává Tomáš Janík, zakotvuje jeho výzkumný program do širší fakultní koncepce a posiluje mezinárodní kontakty

2009

+ V nakladatelství Waxmann vychází kniha *Power of Video Studies*, která zúročuje zahraniční spolupráci ve výzkumu vyučování a učení

+ Centrum je Výzkumným ústavem pedagogickým v Praze osloveno s nabídkou realizace plošného výzkumu kurikulární reformy

2010

+ Centrum je v rámci širší koncepce podpory výzkumu na PdF MU transformováno do Institutu výzkumu školního vzdělávání

+ Výzkum kurikula a výzkum výuky se propojují při řešení projektu GA ČR zaměřeného na kvalitu (ve) vzdělávání

2011

+ Díky novému projektu GA ČR zahajuje Institut pod vedením Michaely Píšové výzkum učitelské expertnosti

prof. PhDr. Josef Maňák, CSc.
vedl Institut (tehdy Centrum pedagogického výzkumu) v letech 2003-2008,
položil základy výzkumu školy a kurikula,
pro pedagogiku a pedagogický výzkum
nadchl řadu pokračovatelů

2012

+ Institut se stává součástí Centra výzkumných institutů a doktorských studií a přesouvá se do moderních prostor nové budovy

2013

+ Novým výzkumným tématem se zázemím v projektu GA ČR se stává profesní vidění učitelů

+ Vychází kolektivní monografie *Kvalita (ve) vzdělávání*

2014

+ Je spuštěn vzdělávací portál pro učitele a vzdělavatele učitelů *Didactica viva*

2015

+ Pod editorstvím Ivy Stuchlíkové a Tomáše Janíka se Institut v gesci pracovních skupin Akreditační komise podílí na přípravě monografie *Oborové didaktiky*

+ Nově získaný projekt GA ČR umožňuje Institutu pokračovat ve výzkumu učitelů (tentokrát začínajících)

2016

+ Tomáš Janík je přizván do poradního týmu ministryně školství a podílí se na aktivitách spojených s podporou učitelství

+ Institut získává podporu GA ČR na výzkum založený na metodě eye trackingu a směřuje k nové profilaci ve výzkumu učitele

2017

+ pod vedením Jana Slavíka vzniká kolektivní monografie *Transdisciplinární didaktika*

+ Institut prochází hodnocením svého patnáctiletého působení a směřuje k rozvinutí svého výzkumného programu pro další období

doc. PhDr. Tomáš Janík, Ph.D., M.Ed.
vede Institut od roku 2008,
přispěl k rozšíření výzkumného zaměření
o oblast vyučování a učení a učitelské profesionalizace,
snaží se zprostředkovávat vztahy mezi výzkumem
vzdělávání, vzdělávací politikou a praxí

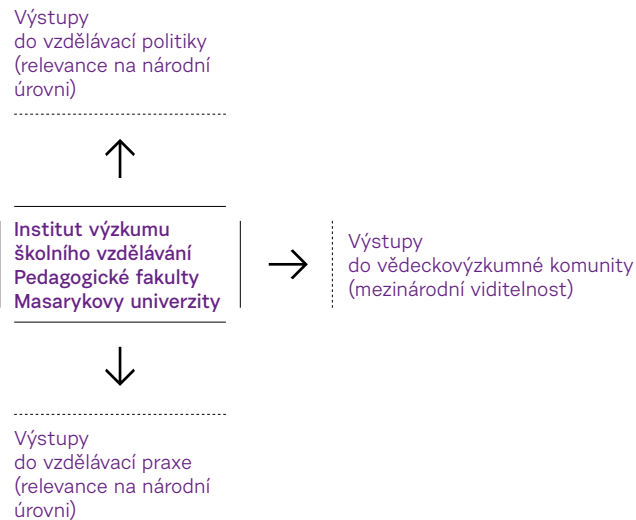
2

VZNIK A HISTORIE INSTITUTU

Institut navazuje na tradice fakulty, které sahají až k jejímu vzniku v roce 1946. Vědeckou orientaci fakulty tehdy reprezentovaly osobnosti jako Jan Vaněk, Vilém Chmelař, Otokar Chlup, Ladislav Dvořáček, František Trávníček a další. Celospolečenský kontext a časté reorganizace fakulty v dalších letech však vědeckému bádání nepřály. Pokusem zvrátit nepříznivou situaci byla iniciativa některých pracovníků fakulty (Bohumír Blížkovský, František Holešovský, Stanislava Kučerová a Josef Maňák), kteří využili příznivých podmínek obrodného procesu a v roce 1968 založili Laboratoř pro pedagogický výzkum, která však v období tzv. normalizace mohla existovat pouze formálně.

Pokusem o její funkční uplatnění po roce 1989 bylo obnovené pracoviště s názvem Laboratoř výzkumu výchovy a vzdělávání, ale ani jí se nepodařilo získat výraznější podporu fakulty. Obrat k lepšímu nastal v roce 2003, kdy bylo pod vedením Josefa Maňáka zřízeno Centrum pedagogického výzkumu (CPV) jakožto účelové pracoviště fakulty. Právě jeho transformací vznikl v roce 2010 Institut výzkumu školního vzdělávání.

Od roku 2012 je součástí výzkumné infrastruktury Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity, která nese název Centrum výzkumných institutů a doktorských studií (CVIDOS), a spolu s Institutem výzkumu inkluzivního vzdělávání představuje výzkumně zaměřená pracoviště Pedagogické fakulty. Od roku 2008 působí ve funkci vedoucího Institutu výzkumu školního vzdělávání Tomáš Janík. V roce 2017 prošel Institut komplexní evaluací, od roku 2018 pracuje s aktualizovanou koncepcí a výzkumným programem.

Obrázek 1. Nasměrování výstupů Institutu aneb třemi směry současně

3

POSLÁNÍ INSTITUTU

Posláním Institutu je rozvíjet výzkum školního vzdělávání v širších pedagogických, event. transdisciplinárních souvislostech. Výzkumná pozornost je přednostně zaměřena na předpoklady, procesy a výsledky vzdělávání ve školách různého typu a stupně. V jednotlivých projektech se zkoumají problémy kurikula, vyučování a učení, učitelské profesionalizace a další. Motto „výzkumem k lepšímu vzdělávání“ zavazuje Institut k tomu, aby zprostředkoval hlubší porozumění edukační realitě ve školách a propracovával východiska pro zkvalitňování jejich praxe.

Ve snaze o naplnění těchto cílů se využívá postupů teoretického i empirického výzkumu, uplatňují se přístupy interdisciplinární i komparativní. Vedle kvantitativní a kvalitativní metodologie se využívá také metodologie smíšené. Institut sleduje problematiku pedagogické metodologie – zejména vztah vědecké a praktické pedagogiky, obecné otázky oborových didaktik, komparativní metodologii ve výzkumu kurikula, výuky a učitelské profesionalizace.

Do širšího povědomí odborné komunity se Institut propracoval některými svými výraznějšími aktivitami. Jde zejména o realizaci výzkumu kurikula (zkoumání kurikulární reformy, analýzy kurikulárních dokumentů vč. učebnic), dále rozvíjení výzkumu založeného zpravidla na analýze videozáznamů výuky (videostudie) ústícího do rozpracování koncepce transdisciplinární didaktiky a konečně rozpracování konceptů a nástrojů profesionalizace a profesního rozvoje učitelů (videokluby, VideoWeb, webový portál *Didactica viva* a další).

Vedle toho Institut zpracovává expertízy, evaluační studie, oponentní posudky a další materiály pro MŠMT ČR a jeho organizace. S výzkumnými zjištěními a výsledky analýz se pokouší – v rámci možností – vstupovat do veřejných diskusí o vzdělávání. Jeho ambicí je stát se respektovaným partnerem s hlasem, jenž má reprezentovat náhledy a postoje výzkumné komunity.

Institut se spolupodílí na zabezpečování doktorského studia v oborech Pedagogika, Sociální pedagogika, Didaktika cizích jazyků a Didaktika geografie, a to organizováním odborných seminářů, workshopů a přednášek k problematice pedagogické metodologie, kurikulárních studií, oborových didaktik a (nejen) učitelské profesionalizace, na kterých vystupují významní odborníci z ČR i ze zahraničí. Na tyto semináře, workshopy a přednášky jsou zváni i kolegové – akademičtí pracovníci fakulty, čímž Institut realizuje svoji ambici „působit dovnitř fakulty“. Další rozměr působení Institutu dovnitř fakulty spočívá v přizvání kolegyň a kolegů z kateder do spolupráce na výzkumných projektech a v podílu Institutu na organizaci vědeckého života na fakultě.

Institut pořádá i další přednášky a semináře, dlouhodobě v rámci cyklu *Podněty pro pedagogický a didaktický výzkum* (ve spolupráci s brněnskou pobočkou České pedagogické společnosti), nově v rámci *Interdisciplinárního semináře o profesích a profesní přípravě*.

Institut vede v nakladatelství Masarykovy univerzity dvě ediční řady *Pedagogický výzkum v teorii a praxi* a *Syntézy výzkumu vzdělávání*, v nichž vycházejí odborné monografie k vybraným problémům pedagogiky a pedagogického výzkumu. Vedle toho se podílí na vydávání vědeckých časopisů *Pedagogická orientace* (J_{ost}), *Orbis scholae* (J_{sc}) a odborného časopisu pro učitele *Komenský*.

Z uvedeného je patrné, že ambicí Institutu je prokazovat relevanci výstupů více směry. Jakkoliv je jeho hlavním posláním produkovat výstupy pro vědeckou/výzkumnou komunitu, svoji činnosti směřuje také ke vzdělávací politice a ke vzdělávací praxi. Kromě toho je zájmem Institutu dosahovat mezinárodní viditelnosti (ovšem při zachování národní relevance) svých výsledků, což ústí do potřeby posilování mezinárodní spolupráce, jež patří mezi důležité agendy Institutu.

Lidmi to začíná – lidmi to pokračuje (téměř kompletní složení 2018)

4

ORGANIZAČNÍ STRUKTURA A PERSONÁLIE

Organizační struktura a personální zajištění Institutu jsou založeny na následujícím principu:

— Vedoucí Institutu formuluje v diskusi s vedením Pedagogické fakulty MU (směrem nahoru) a s vedoucími výzkumných projektů a výzkumných skupin¹ (směrem dolů) výzkumný program Institutu. Vedoucí provádí supervizi aktivit výzkumných projektů a výzkumných skupin a připravovaných publikačních a dalších výstupů.

— Vedoucí, popř. koordinátoři výzkumných projektů a skupin rozpracovávají výzkumný program v jim svěřené tematické oblasti (např. kurikulum, vyučování a učení, učitelská profesionalizace), připravují nové projektové žádosti tak, aby korespondovaly s výzkumným programem Institutu. V rámci daném výzkumným programem jsou vedoucí výzkumných projektů/skupin autonomními badateli, mluvčími řešených projektů/skupin a zpravidla také hlavními autory publikačních či jiných výstupů.

— Členové výzkumných projektů/skupin pracují pod vedením vedoucího projektu/skupiny na úkolech vymezených projektem. Jsou spoluautory výstupů z řešení projektů. Zpravidla se jedná o pracovníky či doktorandy Pedagogické fakulty MU, popř. i o externí spolupracovníky.

Na práci Institutu se za dobu jeho působení podílelo 27 akademických a projektových pracovníků. Z toho 13 kolegů pro Institut pracovalo alespoň tři roky celým nebo téměř celým úvazkem (0,7–1,0). Tabulka 1 shrnuje personální složení Institutu od jeho založení do současnosti. Zachycuje výši úvazku (v desetínách) každého pracovníka v jednotlivých kalendářních letech

včetně údaje, zda jde o úvazek tzv. kmenový, tj. mzda z prostředků fakulty (tmavě fialová barva), či úvazek tzv. projektový, tj. mzda z prostředků účelového financování, např. projekty GA ČR (světle fialová barva).

S jistou nadsázkou můžeme hovořit o „první generaci“ zakládajících pracovníků (tvořené dvěma profesory a jedním výzkumníkem s titulem Ph.D.), „druhé generaci“ nastupující v roce 2007 se začátkem řešení projektu LC (skupina čtyř začínajících výzkumníků pod vedením jednoho docenta) a „třetí generaci“ (čerstvých absolventů Ph.D. studia) nastupující od roku 2013. Je přirozené, že každá taková „generace“ s sebou přináší nová či aktualizovaná výzkumná témata (viz kap. 5).

Po celou dobu fungování byl Institut také příznivým prostředím pro kvalifikační růst jednotlivých pracovníků; tři z nich realizovali úspěšná habilitační řízení a sedm úspěšně dokončilo doktorské studium.

---

1 Výzkumné skupiny představují volnější formu organizace výzkumných aktivit a pracovníků, která není formálně zastřešena konkrétním výzkumným projektem. Výzkumné skupiny jsou do značné míry „tekuté“ a „nevázané“, přičemž není ambicí je formalizovat – v nějaké podobě je totiž dočasně „zformalizuje“ konkrétní výzkumný projekt, pokud na jeho realizaci získají prostředky např. od GA ČR, ze specifického výzkumu apod. V minulosti takto pracovala skupina pro výzkum učebnic (vedená Petrem Knechtem), v současné době se do této podoby rozvíjí aktivity zaměřené na interdisciplinární výzkum profesionalizace a profesní přípravy (koordinované Vlastimilem Švecem).

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Maňák Josef, prof. PhDr., CSc.	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Švec Vlastimil, prof. PhDr., CSc.	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Janík Tomáš, doc. PhDr. Mgr., Ph.D.	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Najvar Petr, Mgr., Ph.D.	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Najvarová Veronika, Mgr., Ph.D.	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Vlčková Kateřina, doc. Mgr. et Mgr., Ph.D.	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Knecht Petr, doc. Mgr., Ph.D.	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Kubiatko Milan, PaedDr., Ph.D.	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Píšová Michaela, doc. PhDr., M.A., Ph.D.	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Pešková Karolína, Mgr., Ph.D.	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Tůma František, Mgr., Ph.D.	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Janko Tomáš, Mgr., Ph.D.	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Minaříková Eva, Mgr., Ph.D.	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Janík Miroslav, Mgr., Ph.D.	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■

Tabulka 1. Vývoj personálního složení Institutu v letech 2003–2017

Z Tabulky 1 vyplývá, že do roku 2006 byly mzdové náklady pracovníků Institutu v celém rozsahu hrazeny z prostředků fakulty, kdežto od roku 2006 (přesněji od března 2006) je v každém roce většina pracovníků (i většina přepočtených úvazků) vázána v projektech (LC, GA ČR). Na těchto projektech s Institutem spolupracovalo 13 kolegů, jejichž úvazek se zpravidla pohyboval mezi 0,1 a 0,4. Tabulka také ukazuje na tendenci Institutu přizvávat kolegy z jiných kateder fakulty ke spolupráci v rámci výzkumných projektů, což souvisí s ambicí Institutu „působit dovnitř fakulty“ a nabízet kolegům v rámci možností příležitosti ve výzkumu.

Pozn.: Výše úvazku (v desetínách) každého pracovníka v jednotlivých kalendářních letech. Tmavě fialová barva – úvazek tzv. kmenový, tj. mzda z prostředků fakulty. Světle fialová barva – úvazek tzv. projektový, tj. mzda z prostředků účelového financování, např. projekty GA ČR.

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Němec Jiří, doc. PhDr., Ph.D. (Katedra sociální pedagogiky)							■	■	■						
Vlček Petr, PhDr. Mgr., Ph.D. (Katedra tělesné výchovy a výchovy ke zdraví)									■	■					
Trna Josef, doc. RNDr., CSc. (Katedra fyziky, chemie a odborného vzdělávání)									■	■	■				
Mužík Vladislav, doc. PaedDr., CSc. (Katedra tělesné výchovy a výchovy ke zdraví)									■	■	■				
Janíková Věra, prof. PhDr., Ph.D. (Katedra německého jazyka a literatury)									■	■	■				
Hanušová Světlana, doc. Mgr., PhD. (Katedra anglického jazyka a literatury)									■	■	■			■	■
Collins Rita Chalmers, Dr. (Katedra anglického jazyka a literatury)									■						
Bradová Jarmila, Mgr. (Katedra pedagogiky)											■	■			
Slavík Jan, doc. PaedDr., CSc. (PdF ZČU v Plzni)											■	■	■	■	
Uličná (Kostková) Klára, PhDr. Mgr., Ph.D. (PdF UK)											■	■	■	■	■
Kohoutek Tomáš, Mgr., Ph.D. (Katedra psychologie)														■	■
Mareš Jan, Mgr. et Mgr., Ph.D. (Katedra psychologie)														■	■
Mgr. Michaela Spurná (Organizační referentka)									■	■	■	■	■	■	■
Marie Baráčková (Sekretářka)	■	■	■	■	■	■	■	■	■						

5

VÝZKUMNÝ PROGRAM

Výzkumné aktivity Institutu směřují do tří tematických oblastí a vztahují se ke čtyřem obsahovým doménám vzdělávání.

Čtyři domény na Obrázku 2 představují – bez nároku na úplnost – základní oblasti lidského vědění a klíčové způsoby setkávání se světem. Dlouhodobým cílem Institutu je budovat kvalifikační (aprobační) a organizační strukturu pracoviště tak, aby bylo možné ve třech tematických oblastech realizovat doménově specifické výzkumy a od nich směřovat k transdisciplinárnímu zobecňování. Aprobace kmenových pracovníků Institutu plně nepokrývá všechny průniky uvedené na schématu, proto jsou ke spolupráci na výzkumných projektech přizýváni i odborníci z jiných pracovišť PdF MU a z dalších institucí či organizací MU i dalších pracovišť z ČR i ze zahraničí.

+	+	+	doména jazyková
+	+	+	doména matematicko-přírodovědná
+	+	+	doména společenskovední
+	+	+	doména esteticko-výchovná
výzkum kurikula	výzkum vyučování a učení	výzkum učitelské profesionalizace	

Obrázek 2. Tematické oblasti a obsahové domény reflektované ve výzkumech Institutu

První oblastí je výzkum kurikula a jeho proměn. Ve výzkumných projektech jsou zodpovídány jak obecnější otázky týkající se cílů a obsahu vzdělávání, tak specifické otázky týkající se procesů tvorby, implementace, realizace a evaluace kurikulárních dokumentů či dalších kurikulárních konstruktů (např. učebnic). Pozornost se zaměřuje i na zkoumání vztahů mezi teorií kurikula, kurikulární politikou a vzdělávací praxí, se zvláštním zřetelem k vybraným oborově specifickým i oborově obecným problémům.

Kurikulum je pojmem širokého významu. Není proto divu, že se v angloamerickém pedagogickém myšlení etablovalo poněkud jiné chápání tohoto pojmu než v kontinentální Evropě. Zatímco v evropském prostředí se problémy kurikula řeší převážně v provenienci didaktiky a jsou chápány jako problémy obsahu vzdělávání a učebního plánu, v angloamerické oblasti se etablují tzv. kurikulární studia jako svébytná oblast badatelského zájmu a kurikulum je zde chápáno širě. Přibližně tak, jak je vymezuje E. Walterová a další autoři, tj. jako komplex problémů vztahujících se k řešení otázek proč, koho, v čem, jak, kdy, za jakých podmínek a s jakými očekávanými efekty vzdělávat.

Ke konfrontaci obou pojetí docházelo v průběhu celého 20. století. Významným podnětem bylo vydání Robinsohnovy práce *Bildungsreform als Revision des Curriculums*, která uvedla pojem *kurikulum* do německého prostředí, kde započala jeho konfrontace s didaktikou. V souvislosti s tím docházelo mj. k terminologickým obtížím – bylo obtížné vysvětlit, zda je didaktika částí kurikula či kurikulum částí didaktiky, nebo zda jsou obě oblasti totožné.

Aktuální historicko-srovnávací analýzy nicméně naznačují, že od 90. let 20. století dochází ke sblížení evropské didaktické tradice s angloamerickou tradicí kurikulárních studií. V České republice je patrný zvýšený zájem o kurikulární problematiku v souvislosti s potřebou porozumět problémům stojícím v pozadí probíhajících kurikulárních reformy.

Z výzkumů vyplývá, že pojem *kurikulum* dosud není v českém pedagogickém myšlení dostatečně dobře usazen. Nejasnosti kolem pojmu *kurikulum* se promítají do nejasností kolem kurikulární reformy. Ta je školami překvapivě vnímána spíše jako požadavek na změnu v rovině výukových metod, než jako požadavek na revizi cílů a obsahů školního vzdělávání.

Ve snaze objasňovat kurikulární problematiku usiluje Institut o konstituování kurikulárních studií jako svébytné oblasti badatelského zájmu. Domníváme se, že v propojení s didaktickými výzkumy by kurikulární studia umožňovala dobrat se porozumění širším souvislostem geneze cílů a obsahů školního vzdělávání.

V rámci kurikulárních studií by měly být zkoumány obecnější otázky cílů a obsahu vzdělávání, vč. procesů tvorby, implementace a hodnocení kurikulárních dokumentů a jejich efektů. Důležitou oblastí zájmu kurikulárních studií by mělo být zkoumání vztahů mezi teorií kurikula a vzdělávací praxí, se zvláštním zřetelem ke kulturním a společenským souvislostem, které jednotlivé formy kurikula ovlivňují. Kurikulární studia by měla mít výrazně transdisciplinární charakter, s těžištěm v pedagogice, psychologii, sociologii, kulturologii a dalších disciplínách.

Pro metodologii kurikulárních studií by měly být typické multiparadigmatické přístupy a využívání širokého spektra kvantitativních i kvalitativních výzkumných metod či technik (fenomenologie, hermeneutika, rekonstrukcionismus, autobiografie, akční výzkum, diskursivní analýza aj.).

Stávající aktivity Istitutu jsou zaměřeny na mapování kurikulárního výzkumu a jeho metodologie. Ve spolupráci s Výzkumným ústavem pedagogickým v Praze realizoval Institut rozsáhlý výzkum kurikulární reformy na gymnáziích. Pozornost je dále věnována metodologii utváření cílů a obsahů školního vzdělávání. Specifickou oblast zájmu Institutu představuje zkoumání učebnic.

Cílem aktivit Institutu v nadcházejícím období je pokračovat ve výzkumu kurikulární reformy, mapovat problematiku tvorby vzdělávacích standardů, propracovávat otázky kvality kurikula a diagnostické nástroje pro její uchopování.

Druhou oblast představuje výzkum vyučování a učení. V projektech jsou produkovány poznatky týkající se procesů probíhajících ve školních třídách. V souvislosti s tím Institut rozpracovává metodologii výzkumu výuky prostřednictvím videozáznamu a realizuje výzkumné projekty zaměřené na vybrané aspekty výuky v jednotlivých předmětech školního vzdělávání. Zkoumáním nad-oborových přesahů a mezipředmětových vztahů se směřuje k rozpracování koncepce transdisciplinární didaktiky.

Témata a problémy řešené v rámci didaktických disciplín jsou často velmi pevně zakotveny v kontextech jednotlivých oborů. Mimo jejich oborové kontexty je často obtížné tyto problémy nejen řešit, ale dokonce i pojmenovat, neboť jsou vázány na oborovou terminologii a oborově specifický způsob uvažování. Mezioborové inspirace pro řešení takových problémů jsou sice z těchto důvodů v principu obtížné, avšak zároveň mohou být velmi cenné. Je proto žádoucí vybudovat stabilní platformu, která by umožňovala systematickou komunikaci mezi didaktickými disciplínami a přispívala k budování nové kultury vyučování a učení.

Tradiční pojetí obecné didaktiky však tuto roli nenaplňuje, a to proto, že abstrahuje od konkrétních obsahů jednotlivých oborů. Pohybuje se potom v natolik abstraktní rovině, že pro studenty učitelství je obtížné reflektovat konkrétní výukové situace s oporou o teoretické konstrukty tradiční obecné didaktiky. Ta se jim pak jeví jako málo relevantní pro jejich praxi. Mimo jiné proto vybízí ke svému přerámování.

Domníváme se, že je třeba rozpracovávat koncepci transdisciplinární (mezioborové) didaktiky a rozvíjet ji jako platformu pro komunikaci mezi oborovými didaktikami a jako příležitost k abstrahování a zobecňování témat řešených v rámci oborových didaktik, avšak s neustálým ohledem na konkrétní obsahy relevantní pro jednotlivé obory.

Transdisciplinární didaktika umožní i rozpracovávání témat, která jsou ve své podstatě nadoborová, jako jsou mezipředmětové vztahy v kurikulu a ve výuce, a která jsou aktuální v nově se rozvíjejícím kompetenčním pojetí vzdělávání, jako je mezioborový transfer poznatků jako projev kompetence k řešení problémů. Tato témata jsou tak pojednávána na sdílené (obecnější) rovině. Transdisciplinární didaktika operuje v prostoru mezi *obecnou didaktikou*, jež se nezabývá obsahovými konkretizacemi, a *oborovými didaktikami*, pro které je obtížné formulovat své výpovědi na vyšší rovině obecnosti.

Institut dlouhodobě rozpracovává metodologii transdidaktického výzkumu. V rámci *CPV/IVŠV videostudie* je realizován výzkum výuky směřující nejen k budování poznatkové základny v jednotlivých oborových didaktikách – fyziky, zeměpisu, cizích jazyků, tělesné výchovy, ale je relevantní i pro transdisciplinární didaktiku. Vedle oborově specifických analýz jsou totiž prováděny i analýzy oborově neutrálních aspektů výuky v jednotlivých školních předmětech. V návaznosti na to směřují analýzy prostřednictvím mezioborových komparací k hlubšímu pochopení obecných charakteristik procesů vyučování a učení.

Vedle toho jsou řešeny metodologické otázky spojené s výzkumem výuky založeným na analýze videozáznamu, mezi jehož největší přednosti patří právě potenciál pro multiperspektivní a multioborový přístup k analýze a interpretaci výzkumných dat.

Cílem aktivit Institutu v nadcházejícím období je pokračovat v systematickém výzkumu výuky v různých oborech školního vzdělávání a na různých stupních škol, hledat způsoby zobecňování oborovědidaktických poznatků a rozpracovávat metodologii empirického výzkumu v transdisciplinární didaktice.

Dokumentace pedagogického vědění (o kurikulu, výuce, učitelství)

Třetí tematickou oblastí je výzkum profesního rozvoje a učitelské přípravy. Ten je na pedagogických fakultách chápán jako profilující. Konkrétně jsou zkoumány procesy profesního rozvoje učitele od začínajícího učitele po učitele experta, možnosti podpory těchto procesů a vliv kontextuálních proměnných na tyto procesy. Rozvoj profesní kompetence učitele je sledován zejména v oblastech profesního myšlení a profesních znalostí učitele – s důrazem na rozvoj didaktických znalostí obsahu a profesního vidění.

Moderní pedeutologie se od 20. století rozvíjí jako svébytná pedagogická disciplína, v posledních nejméně třiceti letech pak zaznamenává dynamický rozvoj. Důvodem jsou mimo jiné nové požadavky, které jsou na učitelskou profesi kladeny v souvislosti se sociokulturními změnami. Klíčovým trendem se stává *profesionalizace učitelství*. Je charakterizována důrazem na profesní znalosti, které jsou vytvářeny na základě soudobé teorie a výsledků výzkumů, na profesní hodnoty, jasně formulovanou etiku profese a v neposlední řadě na vysokou míru profesní autonomie učitele. „Nová“ profesionalita učitele staví na konstruktivní profesní kompetence; jejím jádrem je dovednost reflexe a sebereflexe, které jsou považovány za podmínku profesního rozvoje.

Na základě výsledků výzkumu se však zdá, že učitelství u nás stále setrvává na úrovni semiprofese. Hovoří se dokonce o směřování k deprofesionalizaci, o učitelství v krizi. Výzkumy poukazují na konkrétní nedostatky učitelů týkající se kvality výuky a vnímají je jako znaky neprofesionality a nekompetentnosti učitelů ve vztahu k novým nárokům. Co je příčinou této situace?

Překážek na cestě k profesionalizaci je celá řada; obecně lze konstatovat, že problémy spočívají jak vně profese samotné, ve vzdělávací politice (nedostatečná podpora učitelů v proměnách jejich rolí, legislativa, chybějící systémové prvky podpory kvality učitele – standard kvality, kariérní systém atd.) i v teorii a výzkumu. Uvnitř samotné učitelské profese se pak projevuje nedostatečná míra přijetí profesní autonomie a odpovědnosti, nízké profesní sebevědomí a značná setrvačnost a konzervatismus v pojetí profese i sebepojetí.

Cílem Institutu v oblasti učitelské profesionalizace je zaměřit se na rozpracování koncepce propojující teorii učitelské profese s praxí. Dále usilujeme o pochopení charakteru a procesů profesního učení, tj. rozvoje profesní kompetence učitele. Vycházíme přitom z modelu reflektivní praxe a z konstruktivistického, resp. sociálně konstruktivistického paradigmatu, samozřejmě s vědomím paradigmatické plurality a s ohledem na kulturní a společenská specifika. Zvláště důležitá je komunikace výsledků výzkumu směrem k učitelům, pro kterou je podmínkou poznávání „jazyka praxe“.

6

VÝZKUMNÉ PROJEKTY

Jednou z konkrétních cest k řešení těchto cílů by měl být výzkum expertnosti v profesi učitele, její podstaty i determinant jejího rozvoje. Institut směřuje k vytvoření koncepce podpory procesů profesního rozvoje učitele i jejich konkrétních nástrojů, tj. o optimalizaci zdrojů podpory, strategií a typů intervencí, a to také s využitím virtuální reality (videoweb).

V aplikačním přesahu našich výzkumů do přípravného a dalšího vzdělávání učitelů směřujeme k propracování nových konceptů a nástrojů učitelské profesionalizace. Ve výzkumu učitelské profese může Institut stavět na poměrně dlouhé tradici a vycházet ze studií orientovaných na klíčové dovednosti učitele, jejich utváření a rozvíjení, monitoring a evaluaci, a to rovněž ve vztahu k přípravnému vzdělávání učitelů. Stávající aktivity Institutu jsou zaměřeny na klíčové aspekty profesní kompetence, jejich koncepční uchopení a uvedení do teorie učitelské profese i její aplikace v praxi. Jedná se o výzkum didaktických znalostí obsahu, reflektivní praxe, učitelské expertnosti a vývoj videowebu jako nástroje podpory profesního učení učitele. Cílem aktivit Institutu v nadcházejícím období je zmapování metodologie a výsledků výzkumu v oblasti expertnosti učitele a objektivních i subjektivních determinant jejího rozvoje, přičemž je uplatňován gradační přístup (od novice k expertovi). Dále jde o propracování metodiky jedné z forem podpory profesního rozvoje učitele – pozorování, obecněji o oborově didaktický mentoring.

Svůj výzkumný program naplňuje Institut prostřednictvím řešení výzkumných projektů. Právě do projektů jsou koncentrovány klíčové aktivity pracovníků Institutu. V níže uvedeném přehledu prezentujeme nejdříve projekty (MŠMT, GA ČR; Tabulka 2) přinášející externí financování (tj. financování ze zdrojů stojících mimo Masarykovu univerzitu, resp. Pedagogickou fakultu MU). Doplňkově jsou zde prezentovány projekty interního financování – projekty specifického výzkumu financované z prostředků MU. Samostatná pozornost je věnována projektům zahraničním, ty však jsou spíše rozvojového než výzkumného charakteru (viz dále).

Tabulka 2 podává přehled o realizovaných výzkumných projektech (především projektech GA ČR), jejich tématech a řešitelských kolektivech a časové kontinuitě. Každý projekt směřoval k rozvíjení poznání v jednotlivých oblastech a doménách, jimiž se Institut dlouhodobě zabývá (viz výše). Obrázek 3 pak ilustruje, jak byly konkrétní projekty zacíleny, pokud jde o jednotlivé oblasti a domény.

6.1

Výzkumné projekty GA ČR a Centrum základního výzkumu

Název projektu (kód projektu)	Zkrácený název	Doba řešení	Řešitelský kolektiv
Implicitní pedagogické znalosti a možnosti autoregulace procesu jejich rozvíjení (406/02/1247)	Implicitní	1. 1. 2002 – 31. 12. 2004	Vlastimil Švec
Obsahová dimenze kurikula základní školy (406/05/0246)	Obsahová dimenze	1. 1. 2005 – 31. 12. 2007	Josef Maňák (řešitel, Pedagogická fakulta MU), Vlastimil Švec (spolurešitel, Fakulta humanitních studií UTB ve Zlíně)
Didaktická znalost obsahu jako klíčový koncept kurikulární reformy (406/06/P037)	Didaktická znalost obsahu	1. 1. 2006 – 31. 12. 2008	Tomáš Janík
Dovednosti žáků v biologii, geografii a chemii: Výzkum zamýšleného, realizovaného a osvojeného kurikula na počátku implementace kurikulární reformy (P407/10/0514)	Dovednosti	1. 1. 2010 – 31. 12. 2013	Hana Čtrnáctová (řešitel, Přírodovědecká fakulta UK v Praze), Hana Cídllová, Milan Kubiátko, Zdeňka Lososová, Jiří Šibor, Ivana Vaculová (spolurešitelská organizace – Pedagogická fakulta MU)
Kvalita kurikula a výuky v oborech školního vzdělávání (P407/11/0262)	Kvalita	1. 1. 2011 – 31. 12. 2013	Tomáš Janík (řešitel), Jan Slavík, Vladislav Mužik, Josef Trna
Učitel – expert: jeho charakteristiky a determinanty profesního vývoje (na pozadí cizojazyčné výuky) (P407/11/0234)	Učitel expert	1. 1. 2011 – 31. 12. 2013	Michaela Pišová (řešitelka), Světlana Hanušová, Věra Janíková, Petr Najvar, Klára Kostková, František Tůma
Strategie učení se cizímu jazyku a výsledky vzdělávání: Analýza shluků a sekvencí strategií (GAP407/12/0432)	Strategie	1. 1. 2012 – 31. 12. 2014	Kateřina Vlčková (řešitelka), Klára Kostková, Jarmila Bradová/Karolína Pešková
Příležitosti k rozvíjení kompetence k řešení problémů v učebnicích a ve výuce (GAP407/12/P059)	ProKomp	1. 1. 2012 – 31. 12. 2014	Petr Knecht (řešitel)
Profesní vidění a jeho rozvíjení prostřednictvím analýzy založené na videu (z pohledu učitelů angličtiny jako cizího jazyka) (P407/13-21961S)	ProfiVi	1. 2. 2013 – 31. 12. 2015	Tomáš Janík (řešitel), Michaela Pišová, Klára Kostková, Eva Minaříková
Utváření didaktického vědění pro zlepšení: rozvíjení kvality výuky (GA14-06480S)	ProKnow	1. 1. 2014 – 31. 12. 2016	Jan Slavík (řešitel), Tomáš Janík, Petr Najvar, Petr Knecht
Mezi akceptací a resistencí: Vnímání kurikulárních změn učiteli v období deseti let implementace reformy (GA15-05122S)	Akceptace	1. 1. 2015 – 31. 12. 2017	Tomáš Janík (řešitel), Petr Knecht, Karolína Pešková, Tomáš Janko
Interakce ve výuce anglického jazyka na vysoké škole (GA15-08857S)	Interakce	1. 1. 2015 – 31. 12. 2017	František Tůma (řešitel)
Jaký význam má kontext: objektivní determinanty socializace začínajících učitelů (GA15-12956S)	Učitel novic	1. 3. 2015 – 31. 12. 2017	Světlana Hanušová (řešitelka), Jan Mareš, Klára Uličná, Tomáš Janík, Eva Minaříková, Miroslav Janík
Vizuální geografická informace a její role v geografickém vzdělávání (GA16-01003S)	Vizuální geografická informace	1. 1. 2016 – 31. 12. 2018	Petr Knecht (řešitel), Tomáš Janko; ve spolupráci s Univerzitou Jana Evangelisty Purkyně
Profesní vidění učitelů anglického jazyka v/po akci v komunikačních aktivitách perspektivou eye trackingu (GA17-15467S)	Eye tracking	1. 1. 2017 – 31. 12. 2019	Eva Minaříková (řešitel), Miroslav Janík, Tomáš Janík, Zuzana Šmideková (HumeLab)
Centrum základního výzkumu školního vzdělávání (LC06046)	Centrum základního výzkumu	1. 3. 2006 – 31. 12. 2011	Pedagogická fakulta UK v Praze (řešitelská organizace) a Pedagogická fakulta MU (spolurešitelé: Jiří Němec, Josef Maňák, Tomáš Janík, Kateřina Vlčková, Petr Knecht, Veronika Najvarová, Petr Najvar)

Tabulka 2. Projekty GA ČR a Centrum základního výzkumu (LC)

<p>Akceptace ProKnow Didaktická znalost obsahu Obsahová dimenze</p>	<p>Interakce ProKnow Strategie Kvalita Učitel expert Didaktická znalost obsahu Obsahová dimenze</p>	<p>Eye tracking Akceptace Učitel navíc Interakce ProKnow ProfiVi Kvalita Učitel expert Didaktická znalost obsahu</p>	<p>doména jazyková</p>
<p>Vizuální geografická... Akceptace ProKnow ProKomp Dovednosti Didaktická znalost obsahu Obsahová dimenze</p>	<p>ProKnow ProKomp Kvalita Dovednosti Didaktická znalost obsahu Obsahová dimenze</p>	<p>Akceptace Učitel navíc ProKnow Kvalita Didaktická znalost obsahu</p>	<p>doména matematicko-přírodovědná</p>
<p>Vizuální geografická... Akceptace ProKnow ProKomp Didaktická znalost obsahu Obsahová dimenze</p>	<p>ProKnow ProKomp Kvalita Didaktická znalost obsahu Obsahová dimenze</p>	<p>Akceptace Učitel navíc ProKnow Kvalita Didaktická znalost obsahu</p>	<p>doména společenskovední</p>
<p>Akceptace ProKnow Didaktická znalost obsahu Obsahová dimenze</p>	<p>ProKnow Kvalita Didaktická znalost obsahu Obsahová dimenze</p>	<p>Akceptace Učitel navíc ProKnow Kvalita Didaktická znalost obsahu</p>	<p>doména esteticko-výchovná</p>
<p>výzkum kurikula</p>	<p>výzkum vyučování a učení</p>	<p>výzkum učitelské profesionalizace</p>	

Obrázek 3. Vztah témat řešených projektů k oborovým doménám a výzkumným tématům

Vedle výše uvedených projektů bylo významné také zapojení Institutu do projektu *IPn Kurikulum G*, který byl v letech 2009–2011 řešen Výzkumným ústavem pedagogickým v Praze. Projekt podporoval učitele gymnázií při zavádění výuky podle nového kurikula – byl zacílen především na koordinátory školních vzdělávacích programů (ŠVP) a na učitele na gymnáziích, kterým nabízel všestrannou metodickou podporu, sdílení zkušeností a nové formy profesního rozvoje. Specifickou část projektu představoval výzkum *Kvalitní škola*, který byl zaměřen na monitoring průběhu a vyhodnocování výsledků kurikulární reformy. Právě tuto část projektu realizoval Institut.

Pracovníci Institutu se jakožto součást Grémia pedagogických fakult v roce 2013 zapojili do řešení projektu *IPn Kariérní systém*, jehož cílem bylo připravit kariérní systém pro učitele a ředitele a koncepci jejich vzdělávání. Jelikož se v průběhu řešení ukázalo, že pod taktovkou Národního institutu dalšího vzdělávání jakožto řešitelského pracoviště vzniká odborně problematický (a v důsledku deprofesionalizační) koncept, odstoupili pracovníci Institutu od řešení tohoto projektu. V roce 2015 se práce na kariérním systému dostaly pod silnější gesci MŠMT, což bylo důvodem, aby se pracovníci Institutu k řešení problematiky vrátili. Návrh kariérního systému byl sice neúspěšný v legislativním procesu (červen 2017), nicméně vytvořené koncepce jsou k dispozici k dalšímu eventuálnímu využití.

V letech 2010–2011 pracovníci Institutu realizovali překlad knihy F. A. J. Korthagena a kol. *Jak spojit praxi s teorií: didaktika realistického vzdělávání učitelů*. Kniha představuje originální

a teoreticky zdůvodněný přístup ke vzdělávání učitelů a dlouhodobě byla v oboru vnímána jako důležitý zdroj inspirací pro snahy systematicky a efektivně proměňovat přípravu učitelů ve smyslu posílení reflektované praxe. Institut proto angažoval tým překladatelů a lektorů složený z pracovníků Institutu a dalších odborníků a ve spolupráci s nakladatelstvím Paido pořídil překlad knihy, který je využíván v oblasti vzdělávání učitelů.

Vedle výše uváděných projektů byl Institut řešitelským pracovištěm dalších výzkumných (a částečně též rozvojových) projektů. Od roku 2009 do současnosti realizuje jednoroční, na sebe navazující projekty specifického výzkumu podporované Masarykovou univerzitou, resp. Pedagogickou fakultou:

- MUNI/A/1244/2016: *Výzkum edukačních procesů, podmínek a prostředků* (VEPPP 2017)
- MUNI/A/0985/2015: *Školní vzdělávání: Výzkum učebních podmínek, výukových metod, didaktických prostředků a kurikula* (SKOLA 2016)
- MUNI/A/1438/2014: *Výzkum školního vzdělávání: Výukové metody, didaktické prostředky a učební podmínky* (SKOLA 2015)
- MUNI/A/1360/2014: *Kurikulum základní školy: metodologické přístupy a empirická zjištění* (KUME 2015)
- MUNI/A/0908/2013: *Školní vzdělávání: podmínky, aktéři, kurikulum, procesy, výsledky* (SKOLA 2014)
- MUNI/A/0813/2013: *Kurikulum základní školy: metodologické přístupy a empirická zjištění* (KUME 2014)

- MUNI/A/0706/2012: *Školní vzdělávání: podmínky, aktéři, kurikulum, procesy, výsledky* (SKOLA 2013)
- MUNI/A/0883/2011: *Školní vzdělávání: podmínky, aktéři, kurikulum, procesy, výsledky* (SKOLA 2012)
- MUNI/A/1020/2010: *Nástroje pro monitoring a evaluaci kvality ve vzdělávání* (NAME 2011)
- MUNI/A/1038/2009: *Nástroje pro monitoring a evaluaci kvality výuky a kurikula v oborech školního vzdělávání* (NAME 2010).

Strategickou ideou těchto projektů je podporovat spolupráci mezi akademickými pracovníky a studenty (v tomto případě doktorandy), a to zejména při realizaci výzkumů zpracovávaných v rámci disertačních prací. Zastřešující cíl těchto projektů spočívá v rozpracování teoretických rámců a výzkumných nástrojů umožňujících empirické podchycení proměnných vztahujících se k podmínkám, aktérům, kurikulu, procesům a výsledkům školního vzdělávání. Ke zpracování tématu se přistupuje z perspektivy obecné pedagogiky, srovnávací pedagogiky, školní pedagogiky, oborových didaktik, teorie školy a kurikula. Projekty jsou oceňovány jako účinná podpora doktorských studií na PdF MU.

V letech 2012–2014 byl Institut zapojen do projektu *Zaměstnáním čerstvých absolventů doktorského studia k vědecké excelenci* (CZ.1.07/2.3.00/30.0009), který umožnil na tři roky zaměstnat dva pracovníky (Tomáše Janka a Františka Tůmu) na postdoktorandských pozicích Institutu.

Institut vedle toho dlouhodobě spolupracuje s jinými pracovišti v České republice:

- S Ústavem výzkumu a rozvoje vzdělávání Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy spolupracoval na řešení projektu *LC 06046 Centrum základního výzkumu školního vzdělávání* a v současnosti se podílí na pořádání společných seminářů a konferencí, připravuje společné publikace a těží ze vzájemné podpory při redakčních a editorských aktivitách.
- S Ústavem pedagogických věd Filozofické fakulty Masarykovy univerzity spolupořádá společné semináře a konference, spolupracuje na vnitrouniverzitních a spolkových aktivitách a taktéž se těší vzájemné podpoře redakčních a editorských aktivit.
- S Katedrou pedagogiky a psychologie Pedagogické fakulty Jihočeské univerzity spolupracuje v oblasti výzkumu vyučování a učení a podílí se na vývoji prostředí pro vzdělávání učitelů.
- Ve spolupráci s Českou školní inspekcí připravuje a realizuje semináře profesního rozvoje školních inspektorek a inspektorů a spolupracoval i na přípravě analytické zprávy z šetření *TALIS 2013*.
- S Národním ústavem pro vzdělávání spolupracoval na řešení projektů *ESF Kurikulum G – výzkumná aktivita Kvalitní škola, Cesta ke kvalitě a Efektivní odborná škola*.

Pokud jde o zahraniční projekty, Institut byl relativně úspěšný v získávání a řešení zahraničních projektů rozvojových, neúspěšný naopak byl v získávání zahraničních projektů výzkumných – zaznamenal neúspěšné pokusy o získání podpory na výzkumné projekty v rámci soutěží 7FP, GA ČR – DFG, Norské fondy.

Na druhou stranu určité úspěchy Institut zaznamenal v soutěžích o zahraniční projekty, které jsou více orientovány na mobilitu a podporu vzdělávací praxe:

— AKTION 77p5 *Schule als Sprachraum: Mehrsprachige Realität an Schulen in Wien und Brunn*, jež navazoval na níže uvedený projekt a na jehož řešení se podílely opět Pedagogická fakulta MU (Tomáš Janík, Karolína Pešková, Miroslav Janík) a Pädagogische Hochschule Wien (Brigitte Sorger) a Zentrum für LehrerInnenbildung, Universität Wien (Eva Vetter).

— AKTION 75p13 *Jazyky ve škole – jazyky ve výuce naukových a jazykových předmětů*, na jehož řešení se podílely Pedagogická fakulta MU (Tomáš Janík, Karolína Pešková, Miroslav Janík) a Pädagogische Hochschule Wien (Brigitte Sorger) a Zentrum für LehrerInnenbildung, Universität Wien (Eva Vetter).

— AKTION 41P2 *Výzkumné kolokvium: Pedagogický komparativní výzkum v Rakousku a České republice*, na jehož řešení se podílely Pedagogická fakulta MU (řešitel: Tomáš Janík) a Pädagogische Akademie des Bundes in Wien (spoluřešitel: Renate Seebauer).

Dále Institut řešil projekty typu IP (Intensive Programme) a Comenius (2.1/LLP):

— Na problematiku evropské dimenze se zaměřoval projekt EPLIPS (LLP Comenius 128766-CP-1-2006-1-DE; *The Implementation of a European Dimension by Peer learning in Primary School*; 2006–2009).

— Projektem zaměřeným na rozvoj školy byl Eis.Web (118089-CP-1-2004-1-BE-Comenius-C2.1; *Europäische-innovative Schulentwicklung durch Blended Learning*; 2004–2007).

— Na problematiku výuky nejjazykových předmětů prostřednictvím cizího jazyka (CLIL) se v letech 2004–2005 zaměřoval intenzivní program TiFoLa: *Teaching in Foreign Languages* (27954-IC-8-2001-1-BE-ERASMUS-EPS-1).

Vedle toho Institut spolupracuje s pracovišti v zahraničí:

— Department of Education, Faculty of Humanities and Education, University of Agder, Norsko – spolupráce v oblasti metodologie videovýzkumu, pořádání společných seminářů a konferencí, společné publikace, studijní pobyty (Prof. Dr. Inger Marie Dalehefte).

— Lehrstuhl für Schulpädagogik, Philosophische Fakultät und Fachbereich Theologie, Zentrum für Lehrerinnen- und Lehrerbildung, Friedrich-Alexander Universität Erlangen-Nürnberg, Německo – spolupráce v oblasti výzkumu vyučování a učení, pořádání společných seminářů a konferencí, společné publikace, studijní pobyty (Prof. Dr. Michaela Gläser-Zikuda).

— School of Education, Technische Universität München, Deutschland – spolupráce v oblasti metodologie videovýzkumu a využití videa v učitelském vzdělávání, společné publikace (Prof. Dr. Tina Seidel).

— Lehrstuhl für Pädagogik, Philosophisch-Sozialwissenschaftliche Fakultät, Universität Augsburg, Německo – spolupráce v oblasti výzkumu učebnic (Prof. Dr. Eva Matthes, Dörte Balcke, M.A.).

— Zentrum für LehrerInnenbildung, Universität Wien, Österreich – spolupráce v oblasti výzkumu výuky cizích jazyků a vícejazyčnosti (Univ.-Prof. Mag. Dr. Eva Vetter).

— Institut für Unterrichts- und Schulentwicklung an der Alpen-Adria Universität Klagenfurt, Rakousko – spolupráce v oblasti výzkumu a rozvoje školy, akčního výzkumu a podpory profesního rozvoje (Prof. Dr. Florian Müller, Prof. Dr. Stefan Zehetmeier).

— Katedra elementárnej a predškolskej pedagogiky a Centrum edukačného výskumu Pedagogickej fakulty Mateja Bela v Banskej Bystrici, Slovensko – spolupráce na výzkumu školských reforem, kurikula a učitelské profesionalizace (Dr.h.c. prof. PhD. Beata Kosová, CSc., doc. PaedDr. Štefan Porubský, PhD.).

Mobilita všeho druhu všemi směry

7

FINANCOVÁNÍ

Pedagogická fakulta MU financuje provoz jednotlivých pracovišť, tedy i Institutu, ze svého standardního rozpočtu, který je z největší části tvořen *příspěvkem ze státního rozpočtu na vzdělávací a vědeckou, výzkumnou, vývojovou, uměleckou nebo další tvůrčí činnost*, přičemž od roku 2011 využívá pro financování Institutu také prostředky *institucionální podpory na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace* (tzv. IP).

Dalším zdrojem financování jsou účelově vázané prostředky získané v rámci projektů Grantové agentury České republiky a od dalších poskytovatelů. Díky projektu MŠMT LC 06046 *Centrum základního výzkumu školního vzdělávání*, na jehož řešení Institut spolupracoval v letech 2006–2011 s Ústavem výzkumu a rozvoje vzdělávání Pedagogické fakulty UK v Praze, Institut rozšířil svůj záběr nad rámec fakulty a má ambici působit v celorepublikovém měřítku.

Za dobu své existence byl Institut řešitelským či spoluřešitelským pracovištěm desítek projektů menšího i většího rozsahu a významu v národním a částečně též v mezinárodním kontextu.

Příspěvek (z fakultních prostředků) na vzdělávací činnosti a institucionální podporu prošel vývojem, kdy zaznamenal nárůst, po několik let si udržel setrvalý stav a v posledních letech mírně klesá (Obrázek 4). Do blízké budoucnosti je zde nutné počítat s diskontinuitou, neboť v této složce se mění způsob financování. Současně však jde o složku rozpočtu, s níž lze v rámci fakulty strategicky pracovat – kupř. s cílem podpořit výzkumné instituty (spíše ovšem z prostředků IP než z příspěvku na vzdělávací činnost).

Prostředky ze specifického výzkumu tvořily podstatnou část rozpočtu Institutu až do roku 2015, kdy došlo ke změně fakultní strategie – v situaci finančního propadu fakulty byly prostředky z dotace na specifický výzkum v menší míře směřovány na Institut, aby ve větší míře podpořily výzkum na katedrách. I v tomto případě jde o složku rozpočtu, s níž lze v rámci fakulty strategicky pracovat.

Účelová podpora (zde zejména projekty FRVŠ/FRMU, LC, GA ČR) byla relativně vysoká v letech 2006–2011, kdy byl Institut spolu-nositelem projektu *Centra základního výzkumu* (LC), přičemž následně se po několik let dařilo kompenzovat výpadek projektu LC větším množstvím projektů GA ČR. Do budoucna je úspěšnost Institutu v soutěži GA ČR s otázkou a patrně dojde k poklesu získaných prostředků (částečně z důvodu zvyšující se konkurence a proto, že pracovníci, kteří v posledních dvou letech Institut opouštějí, si s sebou pochopitelně berou i svůj „grantový potenciál“ – je otázkou, kdy a jak se začne zhodnocovat „grantový potenciál“ „třetí generace“ pracovníků Institutu).

Úspěšnost Institutu v zahraničních soutěžích (7FP, GA ČR – DFG, Norské fondy) o grant na výzkum je přes značnou snahu bohužel nulová. Prostředky získané v nevýzkumných grantových soutěžích (např. Aktion, Comenius) jsou velmi nízké a je otázkou, zda o ně vůbec usilovat.

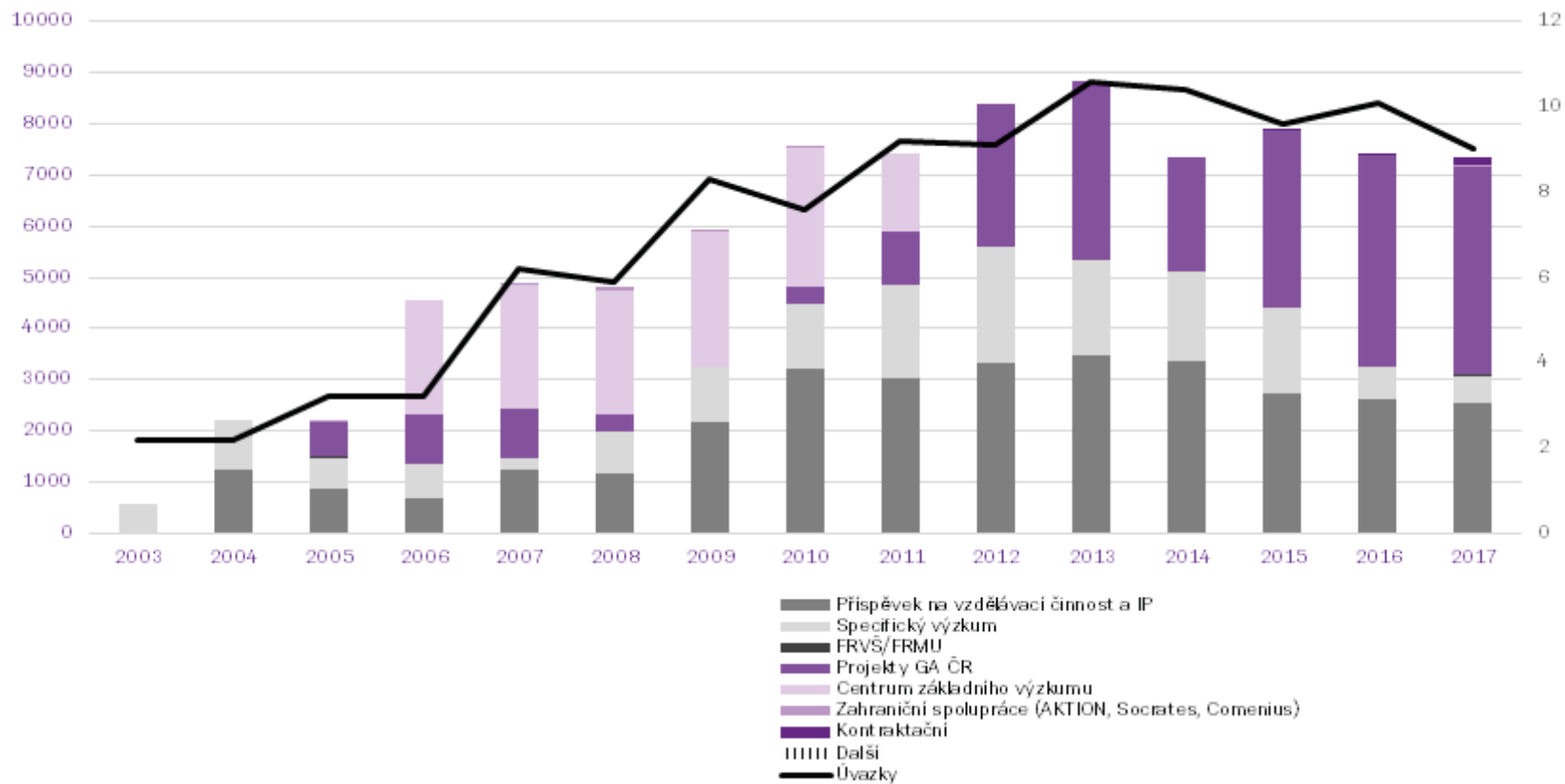
Podobně nízké jsou výnosy z tzv. kontraktačního (smluvního) výzkumu či vývoje apod. Důvodem je nedostatek příležitostí pro smluvní výzkum v oblasti vzdělávání a také určitá „monopolizace“ finančních prostředků např. přímo řízenými organizacemi MŠMT.

Pokud jde o konkrétní údaje, v letech 2004–2017 Institut získal výzkumné projekty v celkové výši 57 393 tis. Z toho projekty externího financování (MŠMT, GA ČR) byly ve výši 45 738 tis., projekty interního financování (MUNI) ve výši 11 655 tis. Uvedené je dokladem životaschopnosti pracoviště jako celku i akceschopnosti jednotlivých pracovníků v uplynulých deseti letech. Je však otázkou, jak se bude situace s ohledem na limitované příležitosti grantových soutěží a zvyšující se konkurenci vyvíjet do budoucna.

Souhrnem lze říci, že postupně (byť s určitými výpadky) Institut posiluje vícezdrojový charakter svého financování. To je na jednu stranu pozitivní (neboť to skýtá šanci kompenzovat Institut při výpadcích jednotlivých zdrojů), na druhou stranu vícezdrojové financování ústí do rozbíhavosti (a tedy nesoustředěnosti) odborných/výzkumných aktivit Institutu. Ty se sice daří iniciovat a většinou i s odpovídajícími výsledky realizovat, avšak rezervy jsou v jejich prezentaci a diseminaci a v jejich průniku do vzdělávací politiky a praxe, jak ukážeme ještě dále.

Výzkum – hledání vysvětlení (i za umělého osvětlení)

Obrázek 4. Dotace Institutu v tis. CZK (vlevo) v letech 2003–2017 dle zdrojů financování a ve vazbě na úvazky (vpravo)

8

VÝSTUPY

Cílem následujících odstavců je představit výzkumnou problematiku, jíž se Institut zabýval, bilancovat stav jejího řešení v domácím i mezinárodním kontextu. Nejprve budou představena zkoumaná témata v koncentraci do tří širších okruhů (vyučování a učení, kurikulum, učitelská profese) a následně budou načrtnuty některé ze snah o vstupování s nimi do vzdělávací politiky. Zvláštní pozornost bude průběžně věnována zahraničním aktivitám, které jsou považovány za klíčové, a to nejen vzhledem k jejich přínosu pro odborný rozvoj a institucionální spolupráci, ale zejména proto, že konfrontace se zahraničními partnery nás nikdy nenechaly na pochybách, že v mnoha ohledech se nezbytně potřebujeme zlepšovat.

8.1

Výzkumné téma: vyučování a učení – výzkum výuky založený na analýze videozáznamu (videostudie)

Procesy vyučování a učení ve výuce různých vyučovacích předmětů na různých typech a stupních škol začal Institut (tehdy ještě pod názvem Centrum pedagogického výzkumu) podrobovat empirickému výzkumu založenému na videozáznamech vyučovacích hodin – tzv. *videostudie* – již v roce 2004.

První (pilotní) projekt byl realizován pod názvem *CPV videostudie fyziky*. Cílem týmu bylo: představit a standardizovat metodologii videostudií, realizovat videostudie napříč vyučovacími předměty na základních a středních školách a pokusit se využít jejich výsledků v probíhající kurikulární reformě a ve vzdělávání učitelů. Od roku 2005 byla realizována *videostudie zeměpisu*, v roce 2007 byly zahájeny *videostudie anglického jazyka* a *videostudie tělesné výchovy*. Následovaly *videostudie výuky německého jazyka* a také *videostudie výuky na prvním stupni základní školy*.

V letech 2006–2010 byly videostudie součástí řešení projektu MŠMT LC 06046 *Centrum základního výzkumu školního vzdělávání*, který byl řešen ve spolupráci CPV PdF MU a Ústavu výzkumu a rozvoje vzdělávání PedF UK (řešitelem-koordinátorem na PedF UK byla Eliška Walterová, na PdF MU byl řešitelem Jiří Němec). Z těchto výzkumů jsou k dispozici publikační výstupy v podobě odborných knih, studií v časopisech i ve sbornících, a to v českém, německém i anglickém jazyce. Výsledky videostudií jsou představeny např. v těchto publikacích:

Hübelová, D., Janík, T., & Najvar, P. (2008). Pohledy na výuku zeměpisu na 2. stupni základní školy: souhrnné výsledky CPV videostudie zeměpisu. *Orbis scholae*, 2(1), 53–72.

Janík, T., Janíková, M., Najvar, P., & Najvarová, V. (2008). Pohledy na výuku fyziky na 2. stupni základní školy: souhrnné výsledky CPV videostudie fyziky. *Orbis scholae*, 2(1), 29–52.

Najvar, P., & Najvarová, V. (2009). Příležitosti k učení napříč kurikulem 2. stupně základní školy: vybrané výsledky CPV videostudie. In T. Janík, & V. Švec (Eds.), *K perspektívám školního vzdělávání* (s. 179–192). Brno: Paido.

Janíková, M., Janík, T., & Valkounová, E. (2009). Vyučovací jednotky tělesné výchovy z hlediska organizačních forem a fází výuky. In V. Mužík & V. Süß (Eds.), *Tělesná výchova a sport mládeže v 21. století* (s. 101–115). Brno: Masarykova univerzita.

Najvarová, V., Najvar, P., & Janík, T. (2011). Procesy výuky a příležitosti k učení na 1. a 2. stupni. In E. Walterová, et al., *Dva světy základní školy? Úskalí přechodu z 1. na 2. stupeň* (s. 137–161). Praha: Karolinum.

Metodologické problémy videostudií jsou reflektovány např. v textech:

Miková, M., & Janík, T. (2007). Pořizování videozáznamu jako metoda sběru dat. In R. Švaříček & K. Šedová, et al., *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách: pravidla hry* (s. 192–201). Praha: Portál.

Najvar, P., & Janík, T. (2008). Videostudie ve výzkumu vyučování a učení. *Orbis scholae*, 2(1), 7–28.

Janíková, M., & Janík, T. (2009). Videostudie v edukačním výzkumu. In Š. Švec, et al., *Metodologie věd o výchově: kvantitativně-scientistické a kvalitativně-humanitní přístupy v edukačním výzkumu* (s. 101–111). Brno: Paido.

Souhrnně je problematika prezentována v monografiích:

Janík, T., & Miková, M. (2006). *Videostudie: Výzkum výuky založený na analýze videozáznamů*. Brno: Paido.

Najvar, P., Najvarová, V., Janík, T., & Šebestová, S. (2011). *Videostudie v pedagogickém výzkumu*. Brno: Paido.

Pro mezinárodní výzkumnou komunitu byl připraven výstup v anglickém jazyce v podobě monografie s názvem *The power of video studies...* K jejímu sepsání byli přizváni přední odborníci zabývající se využitím videostudií v pedagogickém výzkumu. Význam knihy pro mezinárodní odbornou komunitu dokládá její vysoká čtenost (evidováno na tři stovky přečtení na Research Gate) a citovanost (evidováno na čtyři desítky citací a ohlasů).

Janík, T., & Seidel, T. et al. (2009). *The power of video studies in investigating teaching and learning in the classroom*. Münster: Waxmann.

Jelikož realizace videostudií probíhala v inspiraci a ve spolupráci se zahraničními partnery (zejména s Leibnitzovým institutem pro didaktiku matematiky a přírodních věd v německém Kielu), byly některé výstupy publikovány v němčině a angličtině – např.:

Janík, T., Miková, M., Najvar, P., & Najvarová, V. (2006). Unterrichtsformen und –phasen im tschechischen Physikunterricht: Design und Ergebnisse der CPV Videostudie Physik. *Zeitschrift für Didaktik der Naturwissenschaften*, 12(1), 219–238.

Najvar, P., Najvarová, V., Janík, T. (2009). Lesson structure in different school subjects in the Czech republic. *Orbis scholae*, 3(2), 113–127.

Janík, T., Najvar, P., Najvarová, V., Trna, J., & Novák, P. (2012). Opportunities to learn in Physics instruction in the Czech Republic: Findings of the IRSE Video Study. *The New Educational Review*, 28(2), 102–114.

Najvar, P., Janík, T., & Šebestová, S. (2013). The language of communication in English classrooms in the Czech Republic: Mixing languages. *Pedagogická orientace*, 23(6), 823–843.

Janík, T., Najvarová, V., & Janík, M. (2014). Zum Einsatz didaktischer Medien und Mittel: Ergebnisse einer videobasierten Studie. In P. Knecht, E. Matthes, S. Schütze, & B. Aamotsbakke, et al., *Methodologie und Methoden der Schulbuch- und Lehrmittelforschung* (s. 289–302). Bad Heilbrunn: Julius Klinkhardt.

Výzkumy založené na analýze videozáznamů výuky byly dále rozvinuty v projektu GA ČR P407/11/O262 *Kvalita kurikula a výuky v oborech školního vzdělávání*, jehož řešitelem byl letech 2011–2013 Tomáš Janík. V rámci projektu byla propracována relativně originální metodologie – obsahově zaměřený přístup ke zkoumání a zlepšování výuky.

Projekt vycházel z analýzy problémů základního vzdělávání identifikovaných českým pedagogickým výzkumem v letech 2001–2008², kdy se ukázalo, že mnohé z nich jsou spojeny s kvalitou kurikula a výuky. S těmito pojmy se vždy operovalo převážně v rámci politických sloganů, co však chybělo, bylo jejich rozpracování do podoby vědeckých konstruktů. Proto si projekt dal následující cíl: uvést koncepty kvalita kurikula a výuky do českého odborného prostředí, propracovat nástroje jejich empirického uchopování a realizovat sérii výzkumných studií zaměřených na aspekty kvality kurikula a výuky v oborech školního vzdělávání. Řešení projektu bylo vedeno třemi principy: (i) systémovost – kvalita kurikula a výuky byla zkoumána v širším kontextu kvality školy a kvality školského systému, (ii) zaměřenost na obsahy a procesy – kvalita kurikula a výuky byla uchopována s ohledem na konkrétní učivo a jeho sekvencování, (iii) propojování přístupu oborově specifického a obecně oborového – kvalita kurikula a výuky byla podchycována z perspektivy oborových didaktik (jazykového, matematicko-

-přírodovědného, společenskovedního, estetického a tělovýchovného vzdělávání). Přidanou hodnotou projektu bylo, že na základě mezioborové komparace směřoval ke zobecnění přesahujícímu zúčastněné obory. Díky tomu získal odezvu i respekt v oborových didaktikách i v obecněji zaměřené didaktice a pedagogice.

Metodologické základy obsahově zaměřeného přístupu byly zpracovány v odborné knize, která byla v roce 2014 oceněna Českou asociací pedagogického výzkumu:

Janík, T., Slavík, J., Mužík, V., Trna, J., Janko, T., Lokajíčková, V., Minaříková, E., Lukavský, J., Sliacky, J., Šalamounová, Z., Šebestová, S., Vondrová, N., & Zlatníček, P. (2013). *Kvalita (ve) vzdělávání: obsahově zaměřený přístup ke zkoumání a zlepšování výuky*. Brno: Masarykova univerzita.

V rámci řešení uvedeného projektu, s přispěním širšího kolektivu autorů z oborových didaktik, byla zpracována první desítka didaktických kazuistik realizovaných s využitím metodiky 3A (anotování–analyzování–alterování výukových situací). Kazuistiky přinášejí portréty více či méně zdařilé výuky spolu se zdůvodněnými návrhy jejich možného zkvalitnění, představují empirickou základnu pro navazující zobecňování. Teoreticko-metodologické základy tohoto přístupu jsou rozpracovány v následujících časopiseckých studiích:

Slavík, J., Janík, T., Jarníková, J., & Tupý, J. (2014). Zkoumání a rozvíjení kvality výuky v oborových didaktikách: metodika 3A mezi teorií a praxí. *Pedagogická orientace*, 24(5), 721–752.

Slavík, J., Lukavský, J., Najvar, P., & Janík, T. (2015). Profesionální soud o kvalitě výuky: předem a následně strukturovaná reflexe. *Pedagogika*, 65(1), 5–33.

2 Viz: Janík, T., Janíková, M., Janko, T., Knecht, P., Najvar, P., Najvarová, V., Šebestová, S., & Vlčková, K. (2009). *Kurikulum – výuka – školní klima – učitelské vzdělávání: Analýza nálezů českého pedagogického výzkumu (2001–2008)*. Brno: Masarykova univerzita

Tyto naše snahy byly dále rozvíjeny v projektu GA ČR 14-06480S *Utváření didaktického vědění pro zlepšení: rozvíjení kvality výuky*, který byl na Institutu řešen v letech 2014–2016 pod vedením Jana Slavíka, a vyústil ve spuštění vzdělávacího portálu *Didactica viva* a rozpracování koncepce transdisciplinární didaktiky³. Projekt, který k tomu poskytl zázemí, vycházel z analýz charakteru vědění produkovaného pedagogickým výzkumem, kdy se ukázalo, že narůstající objem popisného a vysvětlujícího vědění v pedagogice kontrastuje s nedostatkem vědění pro změnu a pro zlepšení, které je nezbytné v situaci, kdy máme ambici řešit problémy školního vzdělávání, resp. zkvalitňovat výuku. Projekt stavěl na obsahově zaměřeném přístupu ke zkoumání a zlepšování výuky a jeho cílem bylo produkovat didaktické vědění pro zlepšení na základě identifikace, analýzy a posuzování situací vztahujících se k produktivní kultuře vyučování a učení v základních oblastech vzdělávání (jazyky, matematika, přírodní vědy, společenské vědy, estetickovýchovné předměty) a navržení alterací výukových situací. To se stalo východiskem k zobecňování poznatků napříč výukovými situacemi. Těchto cílů bylo dosahováno prostřednictvím práce v profesních komunitách složených ze zkušených učitelů a výzkumníků – zpravidla oborových didaktiků, pedagogů a psychologů z fakult připravujících učitele. V těchto komunitách byly (a stále jsou) s podporou elektronického učebního prostředí (DiViWeb) anotovány, analyzovány a alterovány výukové situace, které byly zpracovány formou didaktických kazuistik a následně publikovány, aby mohly být v profesní komunitě sdíleny a diskutovány s cílem rozvíjet didaktické vědění pro změnu/zlepšení.

Koncepce transdisciplinární didaktiky, která představuje metodologické východisko pro uvedené aktivity, je představena v této knize:

Slavík, J., Janík, T., Najvar, P., & Knecht, P. (2017). *Transdisciplinární didaktika: o učitelském sdílení znalostí a zvyšování kvality výuky napříč obory*. Brno: Masarykova univerzita.

Další desítky didaktických kazuistik jsou průběžně publikovány v odborných časopisech pro praxi a zveřejňovány na DiViWebu. Díky nim bylo možné identifikovat a zřetelněji popsat charakteristiky zakládající kvalitu (resp. nekvalitu) výuky. Jako projevy *nekvality výuky* byly shledány didaktické formalismy jako odcizené poznávání, utajené poznávání, nezavršené poznávání, zahlcující poznávání, zavádějící poznávání apod. Naopak projevy *kvality výuky*, a tedy didaktického mistrovství, se ukázalo být konstruující poznávání, kognitivně aktivizující výuka apod. Tyto projevy (ne)kvality výuky jsou popsány v kapitole 4 výše zmíněné publikace *Transdisciplinární didaktika*.

Výsledky řešení obou výše zmíněných projektů GA ČR byly průběžně prezentovány na zahraničních konferencích, kde získávaly

---

³ Paralelně a v návaznosti na to byla v gesci pracovní skupiny pro oborové didaktiky Akreditační komise zpracována přehledová monografie, která se hrála podstatnou úlohu při aktuálních snahách o formování oborových didaktik do podoby relativně autonomních odborných disciplín s klíčovou úlohou v učitelském vzdělávání: Stuchlíková, I., Janík, T., Beneš, Z., Bílek, M., Brücknerová, K., Černochová, M., Čížková, V., Čtrnáctová, H., Dvořák, L., Dyrtrtová, K., Gracová, B., Hník, O., Kekule, M., Kostková, K., Kubiátko, M., Nedělka, M., Novotná, J., Papáček, M., Petr, J., Píšová, M., Řezníčková, D., Slavík, J., Staněk, A., Šmejkalová, M., Tichá, M., Valenta, J., Vaniček, J., Vondrová, N., Závodská, R., & Žák, V. (2015). *Oborové didaktiky: vývoj – stav – perspektivy*. Brno: Masarykova univerzita. Monografie získala v roce 2016 Cenu rektora Jihočeské univerzity a Cenu České asociace pedagogického výzkumu.

rozumějící odezvu. První publikace v angličtině a němčině na toto téma na sebe nenechaly dlouho čekat. Zmiňovaný přístup je formou kapitoly (8) prezentován v níže uvedené německy psané knize, v angličtině je k dispozici formou časopisecké studie:

Janík, T. (2016). *Aktuelle Entwicklungen im Bildungsbereich in der Tschechischen Republik: Curriculum – Unterricht – Lehrerbildung*. Münster: Waxmann.

Slavík, J., Janík, T., & Najvar, P. (2016). Producing knowledge for improvement: the 3A procedure as a tool for research on teaching and learning. *Pedagogika*, 66(6), 671–688.

Popisovaný přístup byl kolegům v zahraničí zprostředkováván i v rámci hostující profesury Tomáše Janíka na Univerzitě v Klagenfurtu v květnu 2015.

Jiný přístup k využití videozáznamů pro výzkum výuky představuje projekt GA ČR 15-08857S *Interakce ve výuce anglického jazyka na vysoké škole* Františka Tůmy realizovaný na Institutu od roku 2015. Pomocí konverzační analýzy zkoumá specifika interakce ve výuce angličtiny ve specifickém prostředí univerzity, což je v českém prostředí ojedinělá kombinace. Mezi publikační výstupy projektu patří například následující metodologická studie, která byla oceněna cenou České asociace pedagogického výzkumu:

Tůma, F. (2016). Konverzační analýza a interakce ve třídě: východiska a metodologické aspekty. *Pedagogická orientace*, 26(3), 415–441.

Mimo výzkumu založeného na analýze videa byla výzkumně rozvíjena i témata týkající se užívání žákovských strategií ve výuce. Tuto výzkumnou orientaci představuje např. projekt GA ČR 407/12/0432 *Strategie učení se cizímu jazyku a výsledky vzdělávání: Analýza shluků a sekvencí strategií*, realizovaný

týmem Kateřiny Vlčkové. Výzkum se zabýval užíváním žákovských strategií (především strategií užívání jazyka) uplatňovaných při učení se angličtině jako cizímu jazyku na konci základního vzdělávání. Žáky deklarované používání strategií je dáno do souvislosti s indikátory jejich vzdělávacích výsledků, jako jsou skóre z úloh standardizovaných testů KET na úrovni A2 či známka z anglického jazyka. Strategie a úspěšnost řešení úloh jsou zkoumány u řečových dovedností čtení, poslechu, mluvení a psaní a v kontextu dalších proměnných, jako jsou učební a výkonová motivace, styly učení či podpora strategií učitelem. Souhrnné výsledky pak byly popsány v monografii:

Vlčková, K., Pešková, K., Uličná, K., Janík, M., & Švejdičková, K. (2014). *Žákovské strategie při učení se anglickému jazyku a jejich vztah k úspěšnosti*. Brno: Masarykova univerzita.

Na švu výzkumu vyučování a učení a výzkumu kurikula skrze učebnice stojí projekt GA ČR 16-01003S *Vizuální geografická informace a její role v geografickém vzdělávání* realizovaný od roku 2016 (vede Petr Knecht; spolupráce s Univerzitou Jana Evangelisty Purkyně). Projekt se zaměřuje na roli vizuálních geografických informací v geografickém vzdělávání. Ačkoli žáci práci s vizuální informací vnímají jako atraktivní, nevíme, zda je užití vizuálních geografických informací z hlediska vzdělávacích potřeb žáků ve výuce a v edukačních médiích vždy účelné, tj. zda podporuje u žáků aktivní učení a poznávání. Skrze analýzu vizuálních geografických informací samotných, analýzu práce žáků s těmito informacemi a skrze rozhovory s autory a vydavateli učebnic, kteří vizuální geografické informace vybírají a připravují, se tento projekt snaží zaplnit výše zmíněné bílé místo našeho poznání. V současné době probíhá příprava prvních výstupů.

Z širokého spektra témat a problémů školního vzdělávání, jež se před námi objevily díky realizovaným videostudiím i dalším výzkumům, nás nejvíce zaujala otázka, jak učitel pracuje ve výuce se vzdělávacími obsahy, resp. jak se z obsahu ve výuce stává učivo. Konfrontace s touto otázkou nás přivedla k pracím L. S. Shulmana a k jeho konceptu *pedagogical content knowledge*, který do českého odborného prostředí uvádíme prostřednictvím termínu *didaktické znalosti obsahu*:

Janík, T. (2004). Význam Shulmanovy teorie pedagogických znalostí pro oborové didaktiky a pro vzdělávání učitelů. *Pedagogika*, 54(3), 243–250.

Tato problematika byla zpracovávána T. Janíkem v rámci postdoktorského projektu GA ČR 406/06/0246 *Didaktická znalost obsahu jako klíčový koncept kurikulární reformy* v letech 2006–2008. Ukázalo se, že koncept *didaktických znalostí obsahu* umožňuje vyjít vstříc specifické povaze didaktického ztvárňování učiva v různých vyučovacích předmětech. Podstatná je zejména dvojdimenzionálnost těchto znalostí, která se projevuje v tom, že učitel při výuce zohledňuje požadavek oborové správnosti vyučovaného obsahu a současně přitom bere ohled na učební potenciality žáků. Problém udržení rovnováhy v obou uvedených dimenzích vedl k otázce, jak se učitel při didaktickém ztvárňování obsahu propracovává k citlivosti v ohledu na žáka. Propracovat se k této citlivosti předpokládá analyzovat vztah mezi *obsahem vzdělávání* a *žakovou znalostí*. Výstupem z řešení tohoto projektu je následující monografie:

Janík, T. (2009). *Didaktické znalosti obsahu a jejich význam pro oborové didaktiky, tvorbu kurikula a učitelské vzdělávání*. Brno: Paido.

K mezinárodní výzkumné komunitě směřovaly následující studie a četné prezentace na konferencích – např. v Ženevě, v Innsbrucku, ve Vídni:

Janík, T., Najvar, P., Slavík, J., & Trna, J. (2009). On the dynamic nature of physics teachers pedagogical content knowledge. *Orbis scholae*, 3(2), 47–62.

Janík, T., & Knecht, P. (2009). Zur Entwicklung des fachdidaktischen Wissens in der LehrerInnenbildung: Möglichkeiten und Grenzen nach dem Bologna-Prozess. In Pädagogische Hochschule Wien (Ed.), *Neue Architekturen im europäischen Hochschulraum – New architectures in the European higher education area* (s. 169–173). Wien: LIT Verlag.

Analýzám ve výše naznačeném duchu jsme se s širším kolektivem spolupracovníků pod vedením Josefa Maňáka, věnovali v rámci řešení projektů GA ČR 406/06/0246 *Obsahová dimenze kurikula základní školy (2005–2007)* a v již zmíněném projektu *Centra základního výzkumu školního vzdělávání (2006–2011)*. V obou projektech byl prováděn výzkum kurikula v jeho různých dimenzích, rovinách i aspektech. Řešeny byly také koncepční otázky kurikula. Výstupem je například tato odborná kniha:

Maňák, J., Janík, T., & Švec, V. (2008). *Kurikulum v současné škole*. Brno: Masarykova univerzita.

Do oblasti výzkumu kurikula spadala také habilitační práce T. Janíka, v níž se autor pokoušel hledat odpověď na otázku, kudy vede cesta, po níž se žák za doprovodu učitele ve škole vydává, aby se to, co se mu zde předkládá k naučení, proměnilo v jeho znalost. V práci byl podán výklad dvou typů didaktických transformací (ontodidaktické a psychodidaktické), které se v mezičase celkem úspěšně etablovaly v domácím odborném diskursu. Habilitační práce vyšla jako součást následující knihy:

Janík, T., Maňák, J., & Knecht, P. (2009). *Cíle a obsahy školního vzdělávání a metodologie jejich utváření*. Brno: Paido.

Širší kontext našich tehdejších aktivit představovala problematika kurikulární reformy, která byla v České republice realizována od přelomu milénia. Mimo jiné proto se kurikulární reforma jako taková stala předmětem naší výzkumné pozornosti. V roce 2009 se na IVŠV PdF MU obrátil Výzkumný ústav pedagogický v Praze s nabídkou realizovat celoplošný výzkum kurikulární reformy na gymnáziích. Tento výzkum byl pod vedením Tomáše Janíka realizován v rámci projektu *Kurikulum G – Výzkumná aktivita Kvalitní škola*. Poznatky byly publikovány v průběhu realizace výzkumu v následujících pěti výzkumných zprávách, které získaly odezvu jak v oblasti vzdělávací a kurikulární politiky, tak mezi řediteli a učiteli škol v praxi:

Janík, T., Knecht, P., Najvar, P., Pavlas, T., Slavík, J., & Solnička, D. (2010). *Kurikulární reforma na gymnáziích v rozhovorech s koordinátory pilotních a partnerských škol*. Praha: VÚP v Praze.

Janík, T., Janko, T., Knecht, P., Kubiátko, M., Najvar, P., Pavlas, T., Slavík, J., Solnička, D., & Vlček, K. (2010). *Kurikulární reforma na gymnáziích: výsledky dotazníkového šetření*. Praha: VÚP v Praze.

Píšová, M., Kostková, K., Janík, T., Doulík, P., Hajdušková, L., Knecht, P., Lukavský, J., Najvar, P., Najvarová, V., Maňák, J., Pavlas, T., Slavík, J., Spurná, M., Stehlíková, N., Škoda, J., & Vlček, P. (2011). *Kurikulární reforma na gymnáziích: případové studie tvorby kurikula*. Praha: VÚP v Praze.

Janík, T., Slavík, J., Najvar, P., Hajdušková, L., Hesová, A., Lukavský, J., Minaříková, E., Píšová, M., & Švecová, Z. (2011). *Kurikulární reforma na gymnáziích: od virtuálních hospitací k videostudiím*. Praha: NÚV.

Janík, T., Knecht, P., Kubiátko, M., Pavlas, T., Slavík, J., Solnička, D., & Vlček, P. (2011). *Kvalita školy a kurikula: od expertního šetření ke standardu kvality*. Praha: NÚV.

Na výzkum kurikulární reformy na gymnáziích navazovala spolupráce na výzkumu zavádění reformy v rámci odborného vzdělávání – té se dostalo zázemí v projektu *Kurikulum S – Podpora plošného zavádění školních vzdělávacích programů v odborném vzdělávání*. Výsledky jsou publikovány v této výzkumné zprávě:

Knecht, P., Šumavská, G., Bartošek, M., Dobešová, Z., Horská, V., Janík, T., & Novotná, J. (2011). *Moderní odborná škola. Názory učitelů pilotních škol na kurikulární reformu*. Praha: NÚV.

Výsledky z řešení těchto projektů dokládají, že hlavním problémem kurikulární reformy je její implementace – ředitelé a učitelé škol se mnohdy zdráhají vstupovat do role tvůrců kurikula a realizovat tak ideu kurikulární decentralizace, která byla protagonisty kurikulární reformy proponována jako jedna z klíčových. Podstatné dále bylo, že poznatky z výzkumů umožnily vést obecnější úvahu nad problematikou proměny školy (k lepšímu) – bylo to možné proto, že kurikulární reforma v té době (kolem roku 2010) byla středobodem úvah o školství jako takovém. V této době jsme začali s výsledky našich výzkumů výrazněji vstupovat do vzdělávací politiky – bylo možné formulovat a na různých úrovních prezentovat doporučení k dalšímu vývoji – viz např. následující publikace:

Janík, T., Knecht, P., Najvar, P., Píšová, M., & Slavík, J. (2011). Kurikulární reforma na gymnáziích: výzkumná zjištění a doporučení. *Pedagogická orientace*, 21(4), 375–415.

Janík, T. (2013). Od reformy kurikula k produktivní kultuře vyučování a učení. *Pedagogická orientace*, 23(5), 634–663.

S kurikulární reformou souvisel i projekt GA ČR 407/12/P059 *Příležitosti k rozvíjení kompetence k řešení problémů v učebnicích a ve výuce Petra Knechta*. Pokoušel se zachytit, jak se soustředění na klíčové kompetence (konkrétně na kompetenci

8.3

Výzkumné téma: pedagogické znalosti učitelů – učitelská expertnost – profesní vidění – učitelské standardy a kariérní systémy – učitelská profese a příprava na ni

k řešení problémů) promítá do praxe skrze učební úlohy v učebnicích a ve výuce samotné. Tento projekt, jež spojuje výzkum výuky a výzkum kurikula, nabízí zajímavý a konkrétní pohled na implementaci kurikulární reformy skrze studium implementace konkrétního cíle nového kurikula. Výsledky jsou shrnuty v odborné knize:

Knecht, P. (2014). *Příležitosti k rozvíjení kompetence k řešení problémů v učebnicích a ve výuce zeměpisu*. Brno: Masarykova univerzita.

Vycházejíce ze zmíněných výzkumů kurikulární reformy, koncipovali jsme žádost o volně navazující projekt GA ČR 15-05122S *Mezi akceptací a resistencí: Vnímání kurikulárních změn učitelů v období deseti let implementace reformy*, jež byla úspěšná a projekt je v IVŠV pod vedením Tomáše Janíka řešen od roku 2015 – zaměřuje se na vnímání kurikulární reformy učitelů základních škol. Mezi jeho dosavadní výstupy patří studie:

Janík, T. (2016). Škola v pohybu aneb k problému výjezdu a rozjezdu z kruhového objezdu. In M. Strouhal & S. Štech, et al., *Vzdělání a dnešek* (s. 164–179). Praha: Karolinum.

Janko, T., & Pešková, K. (2017). Exploring teachers' perceptions of curriculum change and their use of textbooks during its implementation: A review of current research. *Zeitschrift für Geographiedidaktik*, 17(1), 33–52.

Do zahraničí se poznatky z těchto našich výzkumů propracovávají prostřednictvím textů (kapitol) uveřejněných ve výše již zmíněné knize:

Janík, T. (2016). *Aktuelle Entwicklungen im Bildungsbereich in der Tschechischen Republik: Curriculum – Unterricht – Lehrerbildung*. Münster: Waxmann.

Poznatky z výzkumů výuky (viz kap. 8.1) a kurikula (viz kap. 8.2) se kontinuálně pokoušíme vytěžit pro učitelské vzdělávání i šířeji pro podporu učitelské profese (viz kap. 8.3).

Souběžně a ve vzájemném podmínění s výše zmiňovanými výzkumy jsme na pracovišti sledovali problematiku spadající do oblasti pedeutologie. Již v roce 2001/2002 byl Katedrou pedagogiky PdF MU (a později Institutem) řešen projekt GA ČR 406/02/1247 *Implicitní pedagogické znalosti a možnosti jejich rozvíjení* (2002–2004). Řešitelem projektu byl Vlastimil Švec.

V rámci řešení projektu se pozornost zaměřovala i na problematiku *subjektivních teorií učitelů*. Ukázalo se, že zmíněný teoretický konstrukt má potenciál obohatit diskurz úvah vedených o učitelské profesi a přípravě na ni. Problematiku *subjektivních teorií učitelů* vč. přístupů k jejich zkoumání, jak byla rozpracována v zahraniční literatuře (zejm. německé), byl uveden v následující studii:

Janík, T. (2005). Zkoumání subjektivních teorií pomocí techniky strukturování konceptů (SLT). *Pedagogická revue*, 57(5), 477–496.

Vlastní výzkumné sondy do subjektivních teorií učitelů a rodičů, které byly realizovány v letech 2002–2004, naznačily, že v subjektivních teoriích mohou vzájemně koexistovat navzájem protichůdné konstrukty – viz studie:

Janík, T. (2005). Transmise versus konstrukce? Pedagogické dilema v subjektivních teoriích učitelů. In V. Švec (Eds.), *Od implicitních teorií výuky k implicitním pedagogickým znalostem* (s. 17–26). Brno: Paido.

Souběžně s výzkumy subjektivních teorií⁴ pokračovala práce na tématu pedagogických znalostí, jak dokládají níže uvedené publikace.

Švec, V. et al. (2005). *Od implicitních teorií výuky k implicitním pedagogickým znalostem*. Brno: Paido.

Švec, V. (2005). *Pedagogické znalosti učitele. Teorie a praxe*. Praha: ASPI.

Janík, T. (2005). *Znalost jako klíčová kategorie učitelského vzdělávání*. Brno: Paido.

Provedené výzkumy ukázaly, že studenti učitelství vykazují značné rezervy v používání odborného jazyka při externalizaci svých pedagogických znalostí. To nás vedlo k tomu, že jsme začali zkoumat potenciál vybraných přístupů a nástrojů, které by mohly napomoci rozvoji učitelova profesního pedagogického uvažování/myšlení (vč. profesního jazyka).

Významná příležitost se k tomu naskytla v rámci projektu GA ČR P407/11/0234 *Učitel expert: jeho charakteristiky a determinanty profesního rozvoje na pozadí cizojazyčné výuky (2011–2013)*, který byl na PdF MU řešen pod vedením Michaely Píšové. Tento projekt si kladl za cíl přispět k současnému stavu poznání kvality v profesi učitele výzkumem charakteristik učitele-experta. V první fázi byla realizována teoretická přehledová studie, na základě jejichž výstupů a s přihlédnutím k českému kulturnímu rámci byly vypracovány, pilotovány a ověřeny metody identifikace a výzkumu učitelů-expertů. Vlastní výzkum byl

zaměřen na prohloubení stavu poznání těchto charakteristik, v další fázi pak na determinanty procesů profesního rozvoje učitele-experta. Výstupem jsou například následující odborné knihy a články v odborném časopise:

Píšová, M., Najvar, P., Janík, T., Hanušová, S., Kostková, K., Janíková, V., Tůma, F., & Zerková, J. (2011). *Teorie a výzkum expertnosti v učitelské profesi*. Brno: Masarykova univerzita.

Píšová, M., Hanušová, S., Kostková, K., Janíková, V., Najvar, P., & Tůma, F. (2013). *Učitel expert: jeho charakteristiky a determinanty profesního rozvoje (na pozadí výuky cizích jazyků)*. Brno: Masarykova univerzita.

Hanušová, S., Píšová, M., Kostková, K., Janíková, V., & Najvar, P. (2013). Researching the Expertise of Foreign Language Teachers. *Journal of Language and Cultural Education*, 1(1), 4–36.

Jeden z hlavních výstupů tohoto projektu – kniha *Učitel expert: jeho charakteristiky a determinanty profesního rozvoje (na pozadí výuky cizích jazyků)* získala v roce 2015 ocenění České asociace pedagogického výzkumu.

Další příležitost pro práci v uvedeném směru se naskytla v projektu GA ČR 13-21961S *Profesní vidění a jeho rozvíjení prostřednictvím analýzy založené na videu z pohledu učitelů angličtiny jako cizího jazyka (2013–2015)* pod vedením Tomáše Janíka. Tento projekt vycházel z debat o profesionalizaci učitelství a kvalitě ve vzdělávání a kladl si za cíl prozkoumat (a vlastně i uvést do českého odborného prostředí) relativně nový koncept – profesní vidění učitelů. Bylo zřejmé, že profesní vidění spojené s profesním věděním a profesním jednáním nabízí možnost rekonceptualizovat učitelskou profesionalitu. V projektu jsme se zaměřovali na učitele angličtiny jako cizího jazyka a kladli jsme si následující cíle: popsat povahu profesního

4 Viz: Janík, T. (2007). Cílová orientace ve výuce fyziky: exkurz do subjektivních teorií učitelů. *Pedagogická orientace*, 18(1), 12–33. Janík, T., Janíková, M., Najvar, P., & Najvarová, V. (2008). Ziele und Orientierung im Physikunterricht: Einblicke in die Überzeugungen von tschechischen Physik Lehrern. *Zeitschrift für Didaktik der Naturwissenschaften*, 14(1), 201–217.

vidění u těchto učitelů; prozkoumat, jaký vliv má participace ve videoklubech (kolaborativní analýza založená na videu) na profesní vidění učitelů a jak účastníci videokluby přijímají; prozkoumat vztah mezi profesním viděním, profesním vedením a profesním jednáním. Z výsledků publikovaných v níže uvedené knize a dalších studiích (v českém i anglickém jazyce) je patrné, že videokluby mají potenciál nejen ovlivňovat profesní vidění a vědění účastníků, ale jsou jimi pozitivně přijímány:

Minaříková, E. (2014). Profesní vidění studentů učitelství anglického jazyka: jak vidí studenti výukové situace zachycené na videu? *Pedagogická orientace*, 24(5), 753–777.

Minaříková, E., Píšová, M., Janík, T., & Uličná, K. (2015). Video clubs: EFL teachers' selective attention before and after. *Orbis Scholae*, 9(2), 55–75.

Minaříková, E., Píšová, M., & Janík, T. (2015). Using video in teacher education: An example from the Czech Republic. In L. Orland-Barak & Ch. J. Craig, et al., *Advances in research on teaching – international teacher education: Promising pedagogies, Part B* (s. 379–400). Bingley: Emerald.

Janík, T., Minaříková, E., Píšová, M., Uličná, K., & Janík, M. (2016). *Profesní vidění učitelů a jeho rozvíjení prostřednictvím videoklubů*. Brno: Masarykova univerzita.

Minaříková, E., Píšová, M., & Janík, T. (2016). Using VideoWeb in EFL teacher education: Do the benefits differ for teachers with and without previous teaching experience? In P. Haworth & C. Craig, et al., *Career trajectories of English language teachers* (s. 129–140). Oxford: Symposium Books.

Na tento projekt volně navazuje nový projekt GA ČR 17-15467S pod vedením Evy Minaříkové, který pro studium profesního vidění učitelů anglického jazyka využívá metodu eye trackingu. Je realizován ve spolupráci s HumeLab (pracoviště Filozofické fakulty MU) a snaží se popsat nejen profesní vidění učitelů, ale srovnat jej i s profesním viděním studentů učitelství. Výsledky pilotní fáze výzkumu byly prezentovány na zahraničních i českých konferencích. Publikační výstupy se v současné době připravují.

Výzkumné zabývání se problémy učitelské profese nás odborně vybavilo a následně i přivedlo k tomu, že jsme se zapojili do některých aktivit, které se realizovaly na (mezi)národní úrovni. Počítáme mezi ně spolupráci s Českou školní inspekcí spočívající v zapojení se do zpracování dat (zhodnocení výsledků) mezinárodně srovnávacího šetření *TALIS – Teaching and Learning International Survey*. Podíleli jsme se na zpracování analytické zprávy z tohoto výzkumu a na zpracování jedné z prohlubujících studií:

Kašparová, V., Holečková, A., Hučín, J., Janík, T., Najvar, P., Píšová, M., Potužníková, E., Soukup, P., & Ševců, M. (2015). *Analytická zpráva z šetření TALIS 2013*. Praha: Česká školní inspekce.

Kašparová, V., Potužníková, E., & Janík, T. (2015). Subjektivně vnímaná zdatnost učitelů v kontextu jejich profesního vzdělávání: zjištění a výzvy z šetření TALIS 2013. *Pedagogická orientace*, 25(4), 528–556.

Další výraznou aktivitou bylo zapojení se do tvorby učitelského standardu a kariérního systému. Zpracovali jsme komparativní analýzu přístupů k tvorbě učitelských standardů, v níž jsme se mj. kriticky vymezili vůči jeho tehdy u nás prosazované verzi:

Janík, T., Píšová, M., & Spilková, V. (2014). Standardy v učitelské profesi: zahraniční přístupy a pokus o jejich zhodnocení. *Orbis scholae*, 8(3), 133–158.

Ve spolupráci s širším týmem jsme se v rámci pokračující práce na kariérním systému pro učitele podíleli na současném návrhu učitelského standardu (prozatím nebyl využit). Další komponentou kariérního systému, pro niž jsme zpracovávali východiska, je tzv. adaptační období pro začínající učitele. Připravili jsme podkladovou komparativní studii a předložili návrh řešení pro naše podmínky – opírali jsme se přitom o odborné zázemí projektu GA ČR 15-12956S *Jaký význam má kontext:*

objektivní determinanty socializace začínajících učitelů, jehož řešitelkou je Světlana Hanušová:

Janík, T., Wildová, R., Uličná, K., Minaříková, E., Janík, M., Jašková, J., & Šimůnková, B. (2017). Adaptační období pro začínající učitele: zahraniční přístupy a návrhy řešení. *Pedagogika*, 67(1), 4–26.

Souvisejícím výstupem ze zmiňovaného projektu je přehledová studie o tom, co odvádí začínající učitele z profese:

Pišová, M., & Hanušová, S. (2016). Začínající učitelé a drop-out. *Pedagogika*, 66(4), 386–407.

Hlavním výstupem z řešení projektu je:

Hanušová, S., Pišová, M., Kohoutek, T., Minaříková, E., Janík, M., Janík, T., Mareš, J., Uličná, K., & Ježek, S. (2017). *Chtějí zůstat nebo odejít? Začínající učitelé v českých základních školách*. Brno: Masarykova univerzita.

Naše další snahy – tentokrát pod gescí pracovních skupin pro pedagogiku, psychologii a kinantropologii a pro oborové didaktiky Akreditační komise – směřovaly v letech 2015–2016 k vytvoření/aktualizaci *Rámcové koncepce přípravy učitelů základních a středních škol*, která po několika kolech projednávání s představiteli MŠMT a reprezentacemi fakult připravujících učitele měla být využita pracovníky MŠMT jako východisko pro tvorbu standardu učitelské přípravy v ČR (došlo k tomu převážně jen v deklaratorní rovině).

Stuchlíková, I., & Janík, T. (2017). Rámcová koncepce přípravy učitelů základních a středních škol aneb o hledání a nacházení konsensu mezi aktéry. *Pedagogická orientace*, 27(1), 242–265.

Kudy kam – kolem a kolem (autorka obrázku: Radka Cachovanová)

8.4

Souhrn: kvantitativní přehled
výstupů Institutu

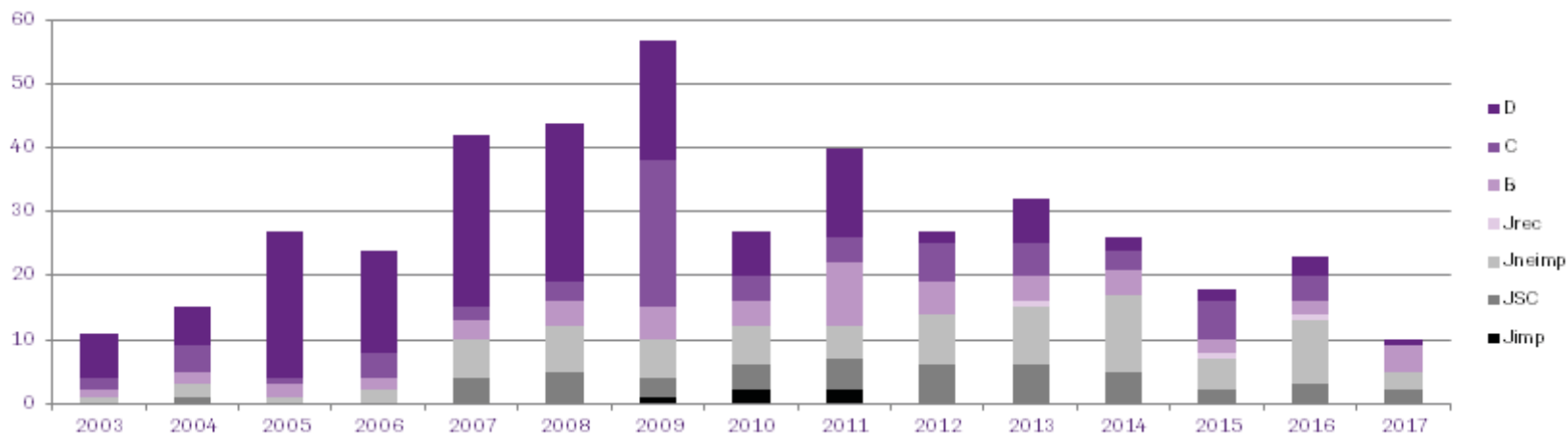
V souvislosti s počty publikačních výstupů Institutu je v uplynulých letech možné zaznamenat některé trendy v publikování. Tabulka 3 a Obrázek 5 shrnují počty výstupů v těchto kategoriích: články v odborném periodiku (J s podkategoriemi J_{imp} , J_{sc} , J_{neimp} a J_{rec}), odborné monografie (B), kapitoly v odborných monografiích (C) a články ve sbornících (D). Jejich přehled je uveden v Přílohách.

		2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
J	J_{imp}	0	0	0	0	0	0	1	2	2	0	0	0	0	0	1
	J_{sc}	0	1	0	0	4	5	3	4	5	6	6	5	2	3	2
	J_{neimp}	1	2	1	2	6	7	6	6	5	8	9	12	5	10	3
	J_{rec}	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	1	0
B		1	2	2	2	3	4	5	4	10	5	4	4	2	2	4
C		2	4	1	4	2	3	23	4	4	6	5	3	6	4	0
D		7	6	23	16	27	25	19	7	14	2	7	2	2	3	1

Tabulka 3: Přehled výstupů v IVŠV v letech 2003–2017

Pozn.: J_{imp} = článek v časopise evidovaném ve Web of Science; J_{sc} = článek ve zdroji evidovaném ve SCOPUS, který není evidován ve WoS; J_{neimp} = článek v recenzovaném časopise v databázi ERIH, který není evidován ve WoS ani ve SCOPUS; J_{rec} = článek v českém recenzovaném časopise, který není evidován ve WoS, SCOPUS ani v ERIH; B = odborná kniha; C = kapitola v odborné knize; D = článek ve sborníku.

V letech 2005–2009 je zřejmý trend zaměřený na publikování sborníkových příspěvků a kapitol v kolektivních odborných monografiích. Poté se od roku 2010 postupně projevuje vzrůstající trend publikování článků v odborných časopisech, vrcholící v roce 2014 (především orientace na J_{neimp}). Tento nárůst kategorie J lze vysvětlit především souběhem řešení několika projektů GA ČR.

Obrázek 5. Přehled výstupů Institutu v letech 2003-2017

8.5

Vybrané významné výstupy (aneb 3 × 3 + 3)

Na tomto místě představíme vybrané výstupy, na jejichž základe by se mělo posoudit, do jaké míry se Institutu daří prokazovat relevanci svého působení více směry. Jakkoliv je hlavním posláním Institutu produkovat výstupy pro vědeckou/výzkumnou komunitu (kap. 8.5.3), svoji činnosti směřuje také ke vzdělávací politice (kap. 8.5.1) a ke vzdělávací praxi (kap. 8.5.2). Kromě toho má zájem – při zachování národní relevance – dosahovat mezinárodní viditelnosti svých výsledků (kap. 8.5.4).

3 × 3 výstupy relevance na národní úrovni

- model obsahové transformace (aplikace při výzkumu kurikula)
- transdisciplinární didaktika a výzkum výuky (videostudie)
- koncepty a poznatky z výzkumu učitelů noviců a expertů

výstupy do vědecké komunity

- videokluby pro učitele jako forma dalšího vzdělávání
- didaktické kazuistiky, iniciativa Didactica Viva a DiViWeb
- semináře a konference pro oborové didaktiky, učitele, pracovníky NÚV, ČŠI apod.

výstupy do vzdělávací praxe

- doporučení pro vzdělávací politiku vzešlá z výzkumu kurikulární reformy
- spolupráce na Rámcové koncepci vzdělávání učitelů
- spolupráce na Standardu učitele

výstupy do vzdělávací politiky

+ 3 výstupy mezinárodní viditelnost

rozpracování metodologie videostudií
pro mezinárodně srovnávací výzkum (AJ/NJ)

analýza vývoje školního vzdělávání v ČR
po r. 1989 pro mezinárodní auditorium (NJ/AJ)

poznatky z výzkumu akceptace kurikulární
reformy učitelů a ředitelů (AJ/NJ)

8.5.1 Výstupy pro vzdělávací politiku

Výzkum kurikulární reformy a doporučení k jejímu dalšímu směřování

Naše první kontakty se vzdělávací politikou na národní úrovni vedou zpět do roku 2009, kdy byl Institut pověřen realizací plošného výzkumu zavádění kurikulární reformy na gymnáziích. Výsledky výzkumu a z nich vyplývající doporučení byly publikovány ve studii:

Janík, T., Knecht, P., Najvar, P., Píšová, M., & Slavík, J. (2011). Kurikulární reforma na gymnáziích: výzkumná zjištění a doporučení. *Pedagogická orientace*, 21(4), 375–415.

Je potěšitelné, že se jim dostalo poměrně široké publicity ve školské praxi i mezi představiteli MŠMT a v jeho přímo řízených organizacích. To, co z předestřených doporučení relativně nejvíce rezonovalo (zejména mezi zástupci z praxe), bylo doporučení směřující k rozvinutí kurikulární reformy do podoby programu na podporu produktivní kultury vyučování a učení ve školách – viz k tomu následující studie:

Janík, T. (2013). Od reformy kurikula k produktivní kultuře vyučování a učení. *Pedagogická orientace*, 23(5), 634–663.

Navazovala spolupráce v různých poradenských a expertních rolích pro přímo řízené organizace MŠMT, později pro vedení MŠMT (v letech 2015–2017 byl T. Janík členem poradního týmu ministryně školství; v současné době se podílí na analýze *Strategie vzdělávací politiky 2020*). Z analýz dosavadního vývoje v této oblasti⁵ lze dovodit, že při vymezování další orientace školského systému je třeba operovat spíše s přístupem *governance* namísto zjednodušené představy o *top-down* přístupu k implementaci školských reforem.

Akreditační komise a Rámcová koncepce přípravy učitelů

Pokud jde o problematiku učitelské profese a přípravy na ni, expertní role Institutu šla ruku v ruce s prací v pracovních skupinách Akreditační komise ČR. Vyústěním byla příprava standardu učitelského vzdělávání v podobě *Rámcové koncepce přípravy učitelů základních a středních škol*, který byl přijat Akreditační komisí (2015) a následně Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy (2016). Celý proces je zachycen v textu:

Stuchlíková, I., & Janík, T. (2017). Rámcová koncepce přípravného vzdělávání učitelů aneb o hledání a nacházení konsensu mezi aktéry. *Pedagogická orientace*, 27(1), 243–266.

⁵ Srov. Janík, T. (2016). Škola v pohybu aneb k problému výjezdu a rozjezdu z kruhového objezdu. In M. Strouhal & S. Štech, et al., *Vzdělání a dnešek. Pedagogické, filosofické, historické a sociální souvislosti* (s. 164–179). Praha: Karolinum.

Spolupráce na Kariérním systému a Standardu učitele

Ve vazbě na spolupráci na zmíněné *Rámcové koncepci* se Institut zapojil také do přípravy standardu učitele a kariérního systému. Zároveň s tím inicioval vznik tematického monočísla časopisu *Orbis scholae* (3/2014), které mapovalo standardy v učitelské profesi v zahraničí. V návaznosti na tuto iniciativu Institut uspořádal konferenci na téma *Standardy a kariérní systémy v učitelské profesi: zahraniční přístupy a česká cesta*, které se zúčastnili jak vzdělavatele učitelů, tak zástupci škol a ministerských organizací (listopad 2014).

Janík, T., Píšová, M., & Spilková, V. (2014). Standardy v učitelské profesi: zahraniční přístupy a pokus o jejich zhodnocení. *Orbis scholae*, 8(3), 133–158.

V navazujících aktivitách se Institut zapojil především do koncipování adaptačního období pro začínající učitele. Byla zpracována přehledová studie zahraničních přístupů k podpoře začínajících učitelů a s oporou o to byly předloženy principy návrhu řešení pro ČR.

Janík, T., Wildová, R., Uličná, K., Minaříková, E., Janík, M., Jašková, J., & Šimůnková, B. (2017). Adaptační období pro začínající učitele: zahraniční přístupy a návrhy řešení. *Pedaogika*, 67(1), 4–26.

8.5.2 Výstupy pro vzdělávací praxi

Videokluby pro učitele

Jako součást aktivit směřujících přímo ke vzdělávací praxi pořádal Institut program profesního rozvoje pro učitele anglického jazyka na základních školách. Podstatou programu bylo setkávání v malých skupinkách (tři až čtyři učitelé plus jeden až dva odborníci z Institutu) a diskuse nad videozáznamy výuky účastníků. Videokluby poskytly účastníkům prostor pro přemýšlení nad vlastní výukou a pro smysluplnou diskusi v profesní komunitě, na kterou často (dle vyjádření účastníků) není v běžné praxi čas. Zpětná vazba od účastníků byla velmi pozitivní – oceňována byla možnost nahlédnout na vlastní výuku z jiné perspektivy (videozáznam, zpětná vazba od kolegů) i možnost poznat, jak „to funguje“ u jiných učitelů a na jiných školách. Videokluby byly doprovázeny výzkumem, který je zachycen mimo jiné v následující publikaci:

Janík, T., Minaříková, E., Píšová, M., Uličná, K. & Janík, M. (2016). *Profesní vidění učitelů a jeho rozvíjení prostřednictvím videoklubů*. Brno: Masarykova univerzita.

Kazuistiky pro učitele, iniciativa Didactica viva, DiViWeb

V posledních letech rozvíjí Institut ve spolupráci s oborovými didaktiky a učiteli z praxe obsahově zaměřený přístup ke zkoumání a zlepšování výuky. Jeho cílem je rozvíjet didaktické vědění pro zlepšení na základě identifikace, analýzy a posuzování situací vztahujících se k produktivní kultuře vyučování a učení v základních oblastech vzdělávání (jazyky, matematika, přírodní vědy, společenské vědy, estetickovýchovné předměty). V komunitě praktiků (učitelů, oborových didaktiků) se vytvářejí tzv. kazuistiky neboli případové studie výukových situací, které poskytují možnost prohlubovat profesní diskusi nad konkrétními problémy praxe. Tato diskuse se odehrává jak na online platformě DiViWeb, tak v rámci pravidelných oborově-didaktických konferencí pořádaných Institutem. Výstupy jsou pravidelně publikovány v časopise pro učitele Komenský. Výběr kazuistik je dostupný v souhrnné publikaci:

Slavík, J., Stará, J., Uličná, K., & Najvar, P. et al. (2017). *Didaktické kazuistiky v oborech školního vzdělávání*. Brno: Masarykova univerzita.

Semináře pro inspektory ČŠI

Od roku 2015 se Institut podílí na pořádání seminářů pro inspektory ČŠI. Cílem seminářů je podpora profesní diskuse nad konkrétními výukovými situacemi skrze analýzu videozáznamů hodin z různých typů a stupňů škol. Ta by měla přispět k precizaci a ukotvenosti profesního vidění a profesního jazyka inspektorů jako profesní skupiny. Další navazující cykly těchto seminářů stejně jako zpětná vazba od školních inspektorů svědčí o smysluplnosti a potřebnosti těchto snah.

8.5.3 Výstupy pro vědeckou/výzkumnou komunitu

Studium kurikula v jeho různých podobách a model obsahové transformace

Jak je zřejmé z předchozího textu, jedním ze stěžejních témat Institutu je kurikulum a utváření cílů a obsahů školního vzdělávání. S tím souvisí hledání odpovědi na otázku, kudy vede cesta od oborových cílů a obsahů ke kurikulárním cílům a obsahům, od učiva k žákovským znalostem, dovednostem, kompetencím či jiným dispozicím. Nejucelenější přehled této problematiky Institut poskytl v knize *Cíle a obsahy školního vzdělávání a metodologie jejich utváření*. Její výklad se opírá o teorie a výzkumné poznatky publikované v odborné literatuře a je doplněn o výsledky výzkumů realizovaných autory knihy a jejich týmem.

Janík, T., Maňák, J., & Knecht, P. (2009). *Cíle a obsahy školního vzdělávání a metodologie jejich utváření*. Brno: Paido.

Výzkum výuky v transdidaktickém nadhledu

Institut má dlouhou tradici zkoumání vyučování a učení v různých oborech školního vzdělávání (viz videostudie výše). Dlouhodobou snahou je přinést pohled nadoborový – transdidaktický. Manifestem tohoto přístupu je publikace *Transdisciplinární didaktika: o učitelském sdílení znalostí a zvyšování kvality výuky napříč obory*. Kniha se zabývá výzkumem výuky a její kvality se zaměřením na problematiku vztahů mezi teorií a praxí ve vzdělávání s ohledem na profesní přípravu učitelů. V knize je objasněna *metodika 3A* – výzkumný přístup speciálně určený ke zkoumání kvality výuky (tento přístup je využíván např. v rámci DiViWebu – viz výše). Kniha je adresována obecným a oborovým didaktikům, učitelům se zájmem o kvalitu výuky, ředitelům škol a všem pracovníkům, jejichž úkolem je hodnotit didaktickou kvalitu výuky.

Slavík, J., Janík, T., Najvar, P., & Knecht, P. (2017). *Transdisciplinární didaktika: o učitelském sdílení znalostí a zvyšování kvality výuky napříč obory*. Brno: Masarykova univerzita.

Výzkum expertnosti v učitelství profesí

Třetím pilířem zájmu Institutu je učitel, jeho pedagogické myšlení a jednání. Významným přínosem k rozvoji této oblasti byl projekt *Učitel-expert: jeho charakteristiky a determinanty profesního rozvoje (na pozadí cizojazyčné výuky)*. V projektu bylo inovativním způsobem přistoupeno ke studiu expertnosti, včetně identifikace expertů, a vznikl tak komplexní pohled na ty, jež jsou lídry profesí. Oborová specializace na výuku cizích jazyků poskytla dostatečnou obsahovou zakotvenost a umožnila postihnout konkrétní specifika a charakteristiky učitelů-expertů v konkrétní učitelství subkultuře. Výzkum je zachycen v odborné knize:

Píšová, M., Hanušová, S., Kostková, K., Janíková, V., Najvar, P., & Tůma, F. (2013). *Učitel expert: jeho charakteristiky a determinanty profesního rozvoje (na pozadí výuky cizích jazyků)*. Brno: Masarykova univerzita.

8.5.4 Výstupy pro mezinárodní vědeckou/výzkumnou komunitu

Analýza vývoje ve vzdělávání po roce 1989 v České republice pro mezinárodní auditorium

Kniha vydaná v mezinárodním nakladatelství představuje syntézu prací autora, jak byly během posledních deseti let prezentovány na odborných fórech v německy mluvících zemích. Na pozadí aktuálního vývoje vzdělávací politiky v České republice kniha rozebírá problémy spadající do tří tematických oblastí: kurikulum (jeho vytváření, implementace, realizace, ověřování a revize), výuka (produktivní kultura učení, videostudie výuky), učitelství vzdělávání (formativní hospitace). Na základě textů průběžně autorem publikovaných v němčině (a následně zařazených do této knihy) byl autor zván s přednáškami na různé univerzity a další instituce v německy mluvících zemích. Na knihu jsou k publikování připraveny recenze pro přední časopisy oboru, a to *Tertium Comparationis* a *Zeitschrift für Bildungsforschung*.

Janík, T. (2016). *Aktuelle Entwicklungen im Bildungsbereich in der Tschechischen Republik: Curriculum – Unterricht – Lehrerbildung*. Münster: Waxmann Verlag.

Příprava mezinárodní kolektivní monografie k metodologii výzkumu založeného na videozáznamech

V návaznosti na své výzkumné zájmy v oblasti videostudií inicioval Institut v roce 2008 vznik mezinárodní monografie na toto téma. Odborná kniha komplexním způsobem zpracovává inovativní metodologický přístup (videostudie) uplatňovaný (nejen) ve společenskovědních výzkumech. Pod editorstvím T. Janíka a T. Seidelové (z Technische Universität München) do knihy přispěli přední světoví experti. Kniha analyzuje stav rozpracování progresivní metodologie v mezinárodním kontextu; metodologie byla využita v rámci koncipování mezinárodně srovnávacího výzkumu *Teaching and Learning International Survey – TALIS (OECD)*. Kniha byla recenzována v časopisech na národní i mezinárodní úrovni a je citována v prestižních publikacích oboru u nás i v zahraničí (např. *Forum: qualitative Sozialforschung / Forum: Qualitative Social Research*).

Janík, T., Seidel, T., Bowman, P., Blomberg, G., Borko, H., Clarke, D., Dalehefte, I. M., Furtak, E. M., Herweg, C., Hübelová, D., Jacobs, J. K., Janíková, M., Klette, K., Klieme, E., Knecht, P., Kobarg, M., Koelner, K., Kubiátko, M., Labbude, P., Mitchell, C., Najvar, P., Najvarová, V., Pauli, C., Prenzel, M., Reusser, K., Rimmelé, R., Roth, K. J., Schwindt, K., Šebestová, S., Shavelson, J. R., Stürmer, K., Sumfleth, E., & Walpuski, M. (2009). *The power of video studies in investigating teaching and learning in the classroom*. Münster: Waxmann.

Aktuální přehledová studie o výzkumu učitelova vnímání kurikulárních změn

Výzkum kurikula a učebnic není zajímavý pouze lokálně, ale i mezinárodně. To dokládá i přehledová studie Tomáše Janka a Karolíny Peškové uveřejněná v prestižním mezinárodním časopise. Autoři se zaměřují především na to, jak učitelé vnímají implementaci kurikulárních změn a jak to souvisí s jejich charakteristikami a s využitím učebnic jakožto kurikulárních materiálů. Publikace může mít dopad pro kurikulární politiku i pro tvorbu a zavádění kurikulárních materiálů do praxe.

Janko, T., & Pešková, K. (2017). Exploring teachers' perceptions of curriculum change and their use of textbooks during its implementation: A review of current research. *Zeitschrift für Geographiedidaktik*, 17(1), 33–52.

9

ANALÝZA SWOT: PROBLÉMOVÉ OKRUHY

Níže jsou představeny silné a slabší stránky, příležitosti a ohrožení Institutu tak, jak je vidí jeho pracovníci. Tato analýza sloužila v závěru roku 2017 jako jeden z podkladů evaluace Institutu, do níž se zapojilo 11 odborníků z oblasti vzdělávací politiky, výzkumu a praxe (kapitola 10).

Vnitřní silní stránky naznačují, že pracoviště disponuje potenciálem pro budoucí kvalitativní růst. Směr a dynamika tohoto růstu se budou odvíjet od toho, do jaké míry se pracovišti podaří vyrovnat se se svými vnitřními slabými stránkami. Rozvoj pracoviště je do budoucna pravděpodobný i díky příznivým vnějším silným stránkám (příležitost), zatímco vnější slabé stránky (hrozby) odkazují ke značné nestabilitě vnějších podmínek, které mohou tento růst ohrozit (do jisté míry ohrožují růst všech pedagogických fakult v ČR). Do budoucna bude nezbytné dále rozvíjet (aktualizovat, modifikovat) koncepci pracoviště a podpořit vícezdrojovost jeho financování.

9.1

Polyvalentnost aktivit Institutu

Institut se během uplynulých patnácti let vyprofiloval jako polyvalentní, vázaný více směry, a tudíž nespécializovaný na některou z oblastí, v nichž se podobná pracoviště zpravidla specializují, což je předpokladem dosahování vynikajících výsledků, avšak za cenu ztráty relevance pro jiné oblasti. V případě Institutu jde o polyvalentnost směrem k akademické oblasti, směrem ke vzdělávací politice, směrem ke vzdělávací praxi. Obtížná situace vyplývá z toho, že jakkoliv je ze všech tří směrů pracoviště akceptováno či místy dokonce oceňováno, v žádném z uvedených směrů nemá dostatek výsledků vynikajících. Na druhou stranu, pozitivním důsledkem polyvalentnosti je unikátní možnost propojovat a syntetizovat vědění a zkušenosti z různých prostorů a diskurzů, které jsou si navzájem relativně vzdálené.

Otázkou je, do jaké míry je idea polyvalentnosti obhajitelná a udržitelná, event. zda není dokonce v určitém pohledu nosná a perspektivní. Prozatím se to tak nejeví, neboť Institut není dostatečně personálně (a odborně) vybaven na to, aby obstál ve všech třech zmíněných směrech, a to obzvláště v situaci výraznější personální („generační“) obměny, k níž dochází v posledních dvou letech.

9.2

Personální obměna a otázka udržení kontinuity výzkumných témat

---

Institut prochází v letech 2016–2017 výraznějšími personálními změnami (viz Tabulka 1), lze pozorovat odchod pracovníků „druhé generace“ na jiná pracoviště fakulty. Je otázkou, jak se bude dařit zachovat kontinuitu tří profilujících a vzájemně se podmiňujících výzkumných témat (výzkum kurikula, výzkum výuky, výzkum učitelské profesionalizace), v nichž má Institut výsledky, které by bylo možné dále rozvíjet (prezentovat v mezinárodním prostoru, vytěžovat pro vzdělávací politiku a podporu praxe).

Nabízí se otázka, do jaké míry a v jakých ohledech lpět na kontinuitě či zda naopak nevyjít vstříc diskontinuitě jako možnosti otevřít nová výzkumná témata dle odborné profilace pracovníků, kteří se budou na Institutu realizovat v letech 2018+.

9.3

Omezené možnosti získávat finanční prostředky na resortní výzkum vzdělávání a na smluvní výzkum

---

Neexistence koncepce resortního výzkumu v oblasti vzdělávání na národní úrovni (agendu v rámci TA ČR nelze považovat za koncepci resortního výzkumu) vede k paradoxní situaci, kdy se o grantovou podporu na témata, která by měla spadat do resortního výzkumu, soutěží v rámci soutěže GA ČR, která však takto není a nemá být pojímána. Pozice smluvního výzkumu je v tématech spadajících do oblasti veřejného zájmu (např. vzdělávání, školství) v principu problematická, a tudíž nefunkční, neboť je konstruována pro oblasti ovládané rukou trhu.

Vzhledem k tomu, že uvedené spadá do oblasti vnějších podmínek, které se projevují jako limitující až likvidační pro výzkum vzdělávání a instituce, které se jím zabývají, je otázkou, zda existují cesty, jak tyto podmínky ovlivňovat.

Tradice a setrvačnost je toho patrně příčinou, že když se řekne „výzkumný institut“, očekává se orientace převážně na kvantitativní empirický výzkum v duchu bonmotu „no numbers, no research“. Kvantitativní studie představují pouze menší část výzkumné produkce Institutu, realizují se tedy převážně kvalitativní studie, komparativní analýzy, kurikulární analýzy, případové studie, přístupy typu design-based research apod.

Tématem by mělo být, jaké typy výzkumů a výzkumných designů by se (v souvislosti s řešenými tématy) měly v další etapě fungování Institutu uplatňovat, jaké je pro ně zdůvodnění a jak s jejich výsledky nakládat.

Renomované mezinárodní „impaktované“ časopisy jsou v metodikách hodnocení výzkumných výsledků (publikací) považovány za ukazatel vědecké prestiže a zprostředkovávají též kvality. Můžeme sice zpochybňovat mnohé aspekty tohoto způsobu hodnocení, to ovšem neznamená, že se Institut nemá pokoušet o uplatnění svých výstupů v prestižních světových časopisech oboru. Téměř všechny dosavadní publikační pokusy tohoto typu však byly neúspěšné. Institutu se až na výjimky nedaří uplatňovat se s rukopisy v těchto časopisech. Přibližně desítky pokusů z posledních tří let znamenala přibližně desítku neúspěšných pokusů.

Mnohé nasvědčuje tomu, že výzkumy a publikace, které mohou být relevantní např. pro vzdělávací politiku či praxi na národní úrovni, nejsou pro mezinárodní vědecký prostor dostatečně atraktivní a zajímavé. Kromě toho, zahraniční časopisy fungují často jako relativně uzavřené prostory se specifickým diskurzem, do něhož se z jiného kulturního prostoru obtížně vstupuje.

Je otázkou, jak zmiňovanou skutečnost vysvětlit, s jakými aspiracemi nadále počítat a jak vůbec v tomto ohledu dále postupovat.

9.6

Slabý průnik (dopad) výsledků do oblasti vzdělávací politiky a praxe

Publikování výsledků v domácích odborných časopisech a referování na odborných konferencích není dostatečně účinnou cestou do vzdělávací politiky a praxe. Možná z důvodu omezené invence, ale jistě také z důvodu nedostatečných personálních kapacit se Institutu nedaří nacházet účinnější cesty pronikání výsledků výzkumů do vzdělávací politiky.

Předmětem výměny názorů by měla být otázka, jak zprůchodnit cesty šíření výsledků výzkumů do vzdělávací politiky a praxe.

Vnitřní silné stránky

1. progresivní kolektiv s perspektivní věkovou a kvalifikační strukturou
2. silné a koncepční vedení
3. explicitní výzkumná profilace; konsensus na cílech a směřování; angažovanost pracovníků vč. doktorandů
4. nepřetížení výukovými povinnostmi
5. řešitelství výzkumných projektů (i na celonárodní úrovni) s přesahem do oblasti vzdělávací politiky a praxe
6. excelentní pracovní zázemí a nadstandardní materiální vybavení pracoviště

Vnější příležitosti

1. akceptace širší odbornou komunitou na národní a částečně též na mezinárodní úrovni
2. výzkumné pokrytí relevantních a aktuálních problémů (relativně nízký překryv s jinými institucemi)
3. podpora fakulty a zároveň i napojení na granty mimo MU (vícezdrojové financování)
4. spolupráce s decizní sférou v resortu školství (analýzy vzdělávací politiky, expertízy, evaluační studie)
5. silné zázemí pro kooptování odborníků z různých oblastí vzdělávání

Vnitřní slabé stránky

1. slabší konkurenceschopnost (zejména v oblasti kvantitativní metodologie) vzhledem k jiným společenskovědním oborům
2. limitované možnosti interdisciplinární spolupráce (na pracovišti působí pedagogové a oboroví didaktici, nedaří se získat kvalifikované psychology či sociology s pedagogickou profilací)
3. dynamika proměňujícího se kolektivu pracovníků (možný problém s kontinuitou výzkumných témat)
4. sevřenost v rozpracovávaných tematických oblastech a metodologiích
5. relativně slabý dopad do mezinárodní výzkumné komunity, opakované neúspěchy při získávání mezinárodních projektů VaVal a při publikování v renomovaných zahraničních časopisech
6. široký záběr, množství úkolů (mnohdy spojeno s pocitem, že pracoviště supluje práci někoho jiného)

Vnější hrozby

1. redukcující se možnost (a pravděpodobnost) získat grantovou podporu na základní výzkum a na výzkum v oblasti vzdělávání
2. nevyprofilovanost výzkumu vzdělávání jakožto resortního výzkumu, nekonceptnost na národní úrovni (vč. MŠMT) v této oblasti
3. nestabilní systém financování vysokého školství a výzkumu na národní úrovni a orientace Masarykovy univerzity na excelenci a mezinárodní rozměr ve výzkumu, jejichž dosahování by pravděpodobně vedlo k oslabení relevance výzkumů pro národní vzdělávací politiku a praxi
4. celkově nízká výzkumná (a vůbec akademická) profilace fakult připravujících učitele (nedostatek i externích spolupracovníků s adekvátním odborným potenciálem)
5. mediální obraz pedagogiky a školství (mnohdy neoprávněně negativní) strhává pozornost od témat relevantních k populistickým

Na toto místo zařazujeme text Zprávy hodnotící komise, který připravil Petr Urbánek.

Souhrnná hodnotící zpráva vychází z těchto dostupných materiálů a dat:

- Sebehodnotící zpráva Institutu výzkumu školního vzdělávání PdF MU (říjen 2017)
- Písemná hodnocení členů hodnotícího panelu (B. Kartous, O. Kaščák, D. Münich)
- Ústní vyjádření panelistů (D. Greger, V. Klement, J. Poláchová Vašátková, I. Stuchlíková, R. Šíkl, P. Urbánek, A. Veselý, T. Zatloukal)
- Diskuze účastníků panelové diskuze k hodnocení dne 4. 12. 2017.

Externí hodnocení výzkumného pracoviště v oblasti vzdělávání není u nás obvyklé a tento akt byl všeobecně účastníky panelu hodnocen jako obdivuhodný, užitečný, žádoucí a inspirativní, oceňován je i formát sebehodnotící zprávy. Může poskytnout solidní zpětnou vazbu samotnému pracovišti i širší odborné komunitě, je také vhodnou inspirací pro vytváření metodiky hodnocení obdobných pracovišť. Vhodný (národně reprezentativní) byl základní výběr odborníků (11 členů) do panelové diskuze o Institutu.

(1) Sebehodnotící zpráva Institutu

Základem pro diskuzi byla vypracovaná Sebehodnotící zpráva o Institutu (dále Zpráva) dodána členům hodnotícího panelu v předstihu (listopad 2017) k prostudování. Zpráva byla panelisty hodnocena jako zodpovědně vypracovaná, věcná, dostatečně přehledná a se solidním informačním potenciálem. Oceňováno bylo upřímné a kriticky otevřené sebehodnocení. Některé dílčí připomínky k textu a ke zpracování Zprávy a konceptu evaluace mají doporučující povahu a týkaly se:

- Délky hodnoceného období (vhodnější se z hlediska proměnlivosti podmínek, ve kterých Institut pracoval, jeví kratší hodnocený úsek činnosti), doporučováno bylo pěti- až šesti-leté období; panelisté současně akceptovali důvody a smysl hodnocení celé doby existence IVŠV 2003–2017.
- Reprezentativnosti členů hodnotícího panelu, resp. mezinárodní přesah (doporučováno bylo zastoupení zahraničních odborníků); vzhledem ke kritice systémového nastavení české vědy a výzkumu při hodnocení na místě chyběl zástupce MŠMT.
- Požadavku hlubšího záběru hodnocení, kdy kvantitativní souhrnný výčet publikačních produktů neposkytuje dostatečný obraz o faktické kvalitě a vědeckém i jiném dopadu vyprodukovaných textů.

(2) Hodnocení činnosti Institutu

Výzkumná a publikační činnost Institutu byla hodnocena příznivě, na české poměry nadstandardně, s výrazně širokým záběrem aktivit. Pracoviště v hodnoceném období významně zasahovalo do dění na poli českého pedagogického výzkumu, vzdělávací politiky, školního vzdělávání. Výrazná byla spolupráce s dalšími akademickými i neakademickými pracovišti, s odbornými asociacemi, s decizní sférou, se školským terénem. Pracoviště se podílelo na výukové činnosti, na výchově doktorandů, na popularizaci výsledků výzkumu aj. Činnost Institutu byla pozitivně hodnocena s dílčími kritickými podněty. Diskutovány byly v několika oblastech:

— Uvedený „široký odborný záběr“ aktivit Institutu je současně hodnocen jako problematický (např. nedává pracovišti možnost jasnější a dlouhodobější profilace k odborným aktivitám; neumožňuje specializaci a soustředěné dlouhodobější tematické zaměření; nevytváří předpoklady k perspektivnímu personálnímu plánování aj.). V tomto smyslu nejsou zcela jasné strategické záměry a další odborná perspektiva pracoviště. Opakovaně bylo panelem konstatováno, že široký odborně tematický záběr pracoviště je vynucen zejména nepřehlednou a nepředvídatelnou situací ve financování akademických pracovišť. Není ale doporučováno zcela rezignovat na vícesměrnost aktivit Institutu; polyvalentnost aktivit totiž může být z hlediska syntetizujících výzkumných schémat chápána pozitivně.

— Publikační produkce je z hlediska kvantity hodnocena nadstandardně. Vytýkán je slabší průnik do mezinárodních odborných časopisů a vysoká míra publikování ve vlastních edičních řadách. Stav publikační produkce lze také chápat jako aktuální vývojové stádium Institutu, kde jsou v dalším vývoji (teprve) očekávány mezinárodně akceptované a indexované výstupy. Vyslovena byla (řečnická) otázka, zda důraz na kvantitu nelmimituje kvalitu. Jednou z příčin kvantitativního zaměření na publikační produkci je metodika hodnocení výsledků vědy a výzkumu. Současně ale byly vyslovovány i kritické připomínky k slabému průniku výsledků práce do oblasti vzdělávací politiky a praxe. Odlišná stanoviska samotné diskuze tedy naznačují určitou nevyjasněnost funkce Institutu, resp. bezradnost řešení.

— Zaměření výzkumných aktivit Institutu – předmětem diskuze také bylo široké výzkumné zaměření pracoviště s výraznou orientací na aplikovaný výzkum. Na jedné straně poskytuje jeho produkce terénu užitečné výstupy, což bylo v panelu oceňováno zejména reprezentanty odborné veřejnosti. Na druhé straně ale aplikační zaměření souvisí s rizikem problematického uplatnění výstupů ve vědeckém poli, a tomu také odpovídající zaměření publikační produkce. Od výzkumného pracoviště na úrovni Institutu se očekává akcent na oblast základního výzkumu. Otevřena tak byla otázka, zda se vydat cestou výrazného posílení badatelského výzkumu a proniknout do sféry renomovaných mezinárodních publikačních sítí (což ale vyžaduje čas

a podporu ze strany mateřské fakulty). Anebo akcentovat aplikovaný výzkum a publikačně více sloužit domácí odborné veřejnosti a terénu (což se v daných podmínkách může zdát jako schůdnější řešení, navíc i žádoucí pro školský terén). Jeví se však, že realizovat oba směry současně (což se v hodnoceném období dělo) neposune Institut kupředu, a je proto nutné se pro jednu z prioritních cest rozhodnout.

— Personální zajištění – nízký podíl kmenových pracovníků (dlouhodobě zaměstnaných s velkým úvazkem), resp. ztráta seniorních pracovníků jsou hodnoceny jako určité riziko pro personální stabilitu a perspektivu, pro dlouhodobost projektů a kontinuitu řešení výzkumných témat. Část personálního potenciálu stojí i na epizodických úvazcích doktorandů. Jedním z přínosů fungování Institutu je i významný podíl na výchově mladých výzkumníků, kteří následně kvalifikačně podporují existenci a fungování jiných pracovišť (fakulty). Práce s mladými doktorandy ale současně s sebou přináší specifikum značné personální dynamiky pracoviště spojené s opakovaným vytvářením výzkumných týmů.

— Model financování byl hodnocen jako klíčové téma pro další perspektivu Institutu. Kriticky byl posuzován fakt, že pracoviště je nuceno přizpůsobovat se značně proměnlivým podmínkám, požadavkům a pravidlům zadání (roztříštěnost grantové politiky; vícezdrojovost finančních toků; malá jistota institucionálního financování; nutnost využívat financí nevýzkumných

a malých projektů; nestabilní a nepředvídatelné toky a pravidla financování uvnitř univerzity / fakulty aj.). Tato struktura vede k nejistotě, k nutnosti hledat zdroje „kdekoliv“ a má přirozeně vliv na koncepční oblast, na personální (ne)stabilitu apod. Jedno z doporučení by mohl být „kontrakt“ mezi fakultou a Institutem s konkrétním časovým horizontem stabilního financování a s očekáváním odpovídajících výstupů.

(3) Závěry a doporučení

Patnáctileté působení Institutu výzkumu školního vzdělávání na Pedagogické fakultě MU je obdivuhodné, zejména se zřetelem k existujícím proměnlivým podmínkám, ve kterých Institut působil. Ty se týkají především vstupních podmínek systémového nastavení (národní systém vědy a výzkumu, podmínky stanovené na úrovni univerzity a fakulty) a financování. Lze proto považovat za velmi cenné, že Pedagogická fakulta MU toto pracoviště udržela a je jistě žádoucí, aby tomu tak bylo při nalezení příznivějšího režimu i nadále. Výzkumný potenciál i publikační produkce Institutu výrazně obohatily českou pedagogickou vědu a kvalitativně posunuly pedagogický výzkum.

Evaluační proces, který Institut inicioval, je užitečný nejen pro kritickou reflexi a další fungování samotného pracoviště, ale v principu též pro analýzu možností obecného rámce výrazněji institucionalizovat pedagogický výzkum u nás. Ukazuje se totiž,

že (všechna) diskutovaná témata jsou obecnými klíčovými problémy celé pedagogické vědy a výzkumu v Česku a závěry mohou mít proto širší a obecnější platnost.

Klíčovým problémem fungování Institutu je problematické financování (nepřehledné, nejisté, nepředvídatelné). Stabilizace v této oblasti by dozajista napomohla koncepčnímu vyjasnění činnosti Institutu, jeho tematické a výzkumné profilaci, a v důsledku také personální stabilizaci. Mohl by tak být vytvořen předpoklad k dlouhodobějším výzkumným projektům a vyšším publikačním ambicím Institutu. Jeví se, že výzkumná pracoviště tohoto druhu, mají-li plnit svou roli, vyžadují kromě (nejistých, nestabilních) grantových zdrojů i přímou podporu fakult. Přesto, že klíčový zdroj problémů leží mimo fakultu i univerzitu, v případě Institutu lze věřit, že je možné nalézt řešení ve vnitrofacultní diskuzi. Jedním z doporučení a priorit je explicitněji vymezit funkci Institutu uvnitř fakulty v souladu s její strategií (rozvoje). Byť jde jistě o personálně citlivé téma, uvažovat lze i o „fúzi“ s dalším obdobně zaměřeným pracovištěm (pracovišti) na fakultě. Určité riziko dalšího postupu lze spatřovat v razantnějších změnách ve fungování Institutu.

Zapsal a shrnul: Petr Urbánek, FP TU v Liberci
duben 2018

Mnohé nasvědčuje tomu, že roky 2017 a 2018 uvozují ve vysokém školství výraznou diskontinuitu. Mění se legislativa, přístup k akreditování, hodnocení vědy a výzkumu, financování atd. Pro vysoké školy a jejich (výzkumné) součásti z toho vyplývá potřeba přehodnotit či přinejmenším upravit zvyklosti fungování. Také z expertního hodnocení Institutu (viz kapitola 10) lze vyvozovat podněty pro úpravu jeho budoucího směřování.

Níže nabízíme představu o perspektivách Institutu v následujících letech. Obecnými principy přitom jsou: zachování kontinuity a rozvinutí výzkumných témat, posílení relevance výstupů pro vzdělávací praxi a politiku, posílení transdisciplinární spolupráce s dalšími pracovišti a posílení mezinárodního rozměru a kvalitního publikování.

Pokud jde o tematickou profilaci výzkumů Institutu, akcenty budou položeny na následující témata a problémy:

- v oblasti výzkumu kurikula a (jeho) reforem/proměn
  - + revize kurikula aneb jak „rozumně“ modernizovat školní vzdělávání
  - + cílová a obsahová dimenze kurikula aneb (k) čemu učit ve škole
- v oblasti výzkumu výuky (a její kvality)
  - + výuka jako jádrová činnost učitelů aneb jak vyučování podmiňuje učení
  - + obsahová kvalita výuky aneb jak čelit obsahovému vyprazdňování

- v oblasti výzkumu učitelské profesionalizace a přípravy
  - + podpora „stávání se učitelem“ aneb jak zlepšovat podmínky výkonu učitelské profese a přípravy na ni
  - + výzva interprofesionality aneb jak reagovat na proměny vztahů mezi profesemi v organizacích, které se mění (např. škola).

Co se týče získávání finančních prostředků, formulujeme následující závěry:

Jelikož z řady důvodů oslabuje předpoklad, že Institut bude i nadále srovnatelně úspěšný v získávání projektů GA ČR, bude rozšířeno spektrum využívaných příležitostí také např. o projekty TA ČR, Grantové agentury MU, resortní výzkumy pro MŠMT, smluvní výzkumy, výzkumy podpořené nadacemi apod. Rozšíření spektra typů výzkumných projektů by mělo vyústit do posílení relevance výstupů pro vzdělávací praxi a politiku.

S ohledem na to, jak se má měnit přístup k hodnocení výsledků vědecko-výzkumné činnosti, bude Institut posilovat zaměření na národně relevantní a současně mezinárodně uznatelné výsledky výzkumu, které napomohou sjednat Institutu odbornou reputaci, která bude patrně stále více důležitá pro úspěch v různých hodnoceních a soutěžích o prostředky na provozování výzkumných aktivit.

Vzhledem k tomu, jak se mění váha rozpočtových kritérií na úrovni MU a PdF MU, bude Institut usilovat o zvýšení míry mobility, a to zejména na úrovni doktorského studia a stáží

postdoktorandů z České republiky i ze zahraničí (Institut jako přirozeně mnohojazyčné pracoviště), o zapojení se do výuky zejména v magisterských a doktorských studijních programech na PdF MU.

Naplnění zmíněných cílů bude posuzováno nejpозději v roce 2023 při dalším hodnocení Institutu. Do té doby není od věci (si) popřát a dobré pořízení. S poděkováním všem, kteří se do práce a podpory konstruktivně zapojili a zapojí

Tomáš Janík et al.

Popřát (si) pohodu a dobré pořízení 2018+

**15
let**

Kontinuita

Za 15 let se na Institutu vystřídaly tři „generace“ výzkumníků. Institut slouží částečně jako „inkubátor“, ve kterém se služebně mladší kolegové mohou učit od zkušenějších.

**27
lidí**

Zapojení

Na práci Institutu se podílejí jak kmenoví zaměstnanci, tak odborníci z dalších kateder PdF MU i z jiných univerzit.

**3
témata**

Zaměřenost

Výzkumná činnost Institutu se zaměřuje na tři oblasti – výzkum výuky, výzkum kurikula a výzkum učitele.

**33
projektů**

Diverzita

V návaznosti na 3 výzkumná témata se Institut podílel na řešení 33 projektů, z toho 15 projektů Grantové agentury ČR.

**7
cen**

Ocenění komunitou

Publikace, na kterých se podíleli pracovníci Institutu, byly oceněny odbornou komunitou – získaly ceny České asociace pedagogického výzkumu, ceny děkana PdF MU i cenu rektora Jihočeské univerzity.

**90
mil.**

Rozpočet

Za 15 let existence Institutu byl celkový rozpočet 90 mil. Kč. Finanční prostředky byly čerpány z 55 % z univerzitních a fakultních zdrojů a ze 45 % z externích projektů.

Příloha 1: Časopisecké studie (2003–2017)

- Janík, T., Wildová, R., Uličná, K., Minaříková, E., Janík, M., Jašková, J., & Šimůnková, B. (2017). Adaptační období pro začínající učitele: zahraniční přístupy a návrhy řešení. *Pedagogika*, 67(1), 4–26.
- Pešková, K., Spurná, M. & Knecht, P. (2017). Teoretický modul pro výzkum vnímání kurikulárních změn učiteli ZŠ. *Orbis scholae*, 11(2), 99–124.
- Janík, M. (2017). Student's use of English in German lessons. *Orbis scholae*, 11(3).
- Ellederová, E. (2017). Konstruktivní výzkum ve vzdělávání. *Pedagogická orientace*, 27(3), 419–448.
- Janík, M. (2017). Jak učitelé německého jazyka užívají ve výuce angličtinu. *Pedagogická orientace*, 27(1), 104–135.
- Najvar, P. (2017). Zkoumání (kvality) výuky: srovnání dvou přístupů. *Pedagogika*, 67(3), 219–246.
- Janko, T., & Pešková, K. (2017). Exploring teachers' perceptions of curriculum change and their use of textbooks during its implementation: A review of current research. *Zeitschrift für Geographiedidaktik*, 17(1), 33–52.
- Janko, T., & Ševčík, K. (2017). Komparativní analýza standardů finanční gramotnosti v České republice a vybraných zahraničních státech. *Orbis scholae*, 11(2), 11–29.
- Tůma, F. (2017). Střídání kódů ve výuce angličtiny u učitelů-expertů pohledem konverzační analýzy. *Slovo a slovesnost*, 78(4), 283–304.
- Koubek, P. (2017). Životní a profesní zkušenost jako skryté determinanty jednání učitelů. *Civilia*, 7(2), 79–100.
- Ševčík, K. (2017). Finanční gramotnost v projektovaném kurikulu Austrálie. *Scientia in educatione*, 8(1), 1–19.
- Slavík, J., Janík, T., & Najvar, P. (2016). Producing knowledge for improvement: The 3A procedure as a tool for content-focused research on teaching and learning. *Pedagogika*, 66(6), 672–688.
- Minaříková, E., Uličná, K., Pišová, M., Janík, T., & Janík, M. (2016). Videokluby jako forma profesního vzdělávání učitelů: otevřenost komunikace z pohledu učitelů. *Pedagogika*, 66(4), 443–461.
- Moravec, J., & Pešková, K. (2016). Lower secondary school pupils' perception of e-textbooks. *e-Pedagogium*, 16(2), 75–89.
- Rusek, M., Slavík, J., & Najvar, P. (2016). Obsahová konstrukce a didaktické uplatnění přírodovědného edukačního experimentu ve výuce na příkladu chemie. *Orbis scholae*, 10(2), 71–91.
- Uličná, K., Pišová, M., Hanušová, S., Janíková, V., & Najvar, P. (2016). Expert teacher: Objective determinants of developing and maintaining expertise (in FLT perspective). *XLinguae*, 9(1), 91–109.
- Trnová, E., Janko, T., Trna, J., & Pešková, K. (2016). Typy vzdělávacích komiksů a analýza jejich edukačního potenciálu pro přírodovědnou výuku. *Scientia in educatione*, 7(1), 49–64.
- Češková, T., & Knecht, P. (2016). Analýza problémově orientovaných výukových situací ve výuce přírodovědy. *Orbis scholae*, 10(2), 19–115.
- Tůma, F. (2016). Konverzační analýza a interakce ve třídě: východiska a metodologické aspekty. *Pedagogická orientace*, 26(3), 415–441.
- Tůma, F. (2016). Používání mateřštiny ve výuce cizího jazyka: co (ne)ukazuje výzkum. *Cizí jazyky*, 59(2), 3–12.
- Češková, T. (2016). Výukové situace rozvíjející kompetenci k řešení problémů: teoretický model jako východisko pro analýzu výuky. *Pedagogika*, 66(5), 530–548.
- Jašková, J. (2016). Subjective perceptions of ESP (English for Specific Purposes) university teachers' professional beginnings: Quantitative research into pedagogical content knowledge. *Journal of Language and Cultural Education*, 4(1), 86–98.
- Koubek, P. (2016). Být sama sebou: případová studie subjektivních teorií učitelky v kontextu profesního rozvoje. *Pedagogická orientace*, 26(1), 95–116.
- Pišová, M., & Hanušová, S. (2016). Začínající učitelé a drop-out. *Pedagogika*, 66(4), 386–407.
- Sýkorová, P. (2016). Koncept Standardů společného základu ve Spojených státech amerických: výuka čtení v primárním vzdělávání. *Pedagogická orientace*, 26(1), 117–134.
- Kašparová, V., Potužníková, E., & Janík, T. (2015). Subjektivně vnímaná zdatnost učitelů v kontextu jejich profesního vzdělávání: zjištění a výzvy z šetření TALIS 2013. *Pedagogická orientace*, 25(4), 528–556.
- Koubek, P. & Janík, T. (2015). Výzkumy subjektivních teorií učitelů v kontextu profesního rozvoje: přehledová studie. *Studia paedagogica*, 20(3), 47–63.
- Minaříková, E., Pišová, M., Janík, T., & Uličná, K. (2015). Video clubs: EFL teachers' selective attention before and after. *Orbis scholae*, 9(2), 55–75.
- Slavík, J., Lukavský, J., Najvar, P., & Janík, T. (2015). Profesní soud o kvalitě výuky: předem a následně strukturovaná reflexe. *Pedagogika*, 65(1), 5–33.
- Janko, T. (2015). Srovnávací analýza typů nonverbálních prvků v současných českých a německých učebnicích školní geografie. *Pedagogická orientace*, 25(2), 225–248.
- Jašková, J. (2015). Subjektivní percepce profesních počátků vysokoškolských učitelů odborné angličtiny: Kvalitativní výzkum didaktických znalostí obsahu. *Pedagogická orientace*, 25(5), s. 700–721.
- Pešková, K. (2015). Didaktische funktionen der landeskundlichen Visualisierungen in DaF- Lehrwerken. *Brünner Hefte zu Deutsch als Fremdsprache*, 8(2), 101–115.
- Tůma, F. (2015). What is the date today?": A dialogist perspective on expert EFL teachers' classroom interaction. *Journal of Language and Cultural Education*, 3(3), 85–97.
- Janík, M., Pešková, K., & Janík, T. (2014). Standardy pro učitelské vzdělávání jako cesta ke kvalitě: reflexe vývoje ve Spolkové republice Německo. *Orbis scholae*, 8(3), 47–70.
- Janík, T., Minaříková, E., Pišová, M., Kostková, K., Janík, M., & Hublová, G. (2014). Profesní vidění u učitelů: pokus o zmapování výzkumného pole. *Pedagogika*, 64(2), 151–176.
- Janík, T., Pišová, M., & Spilková, V. (2014). Standardy v učitelské profesi: zahraniční přístupy a pokus o jejich zhodnocení. *Orbis scholae*, 8(3), 133–158.
- Janík, T., Spilková, V., & Pišová, M. (2014). Standard a kariérní systém učitele: problémy předložené koncepce v širších souvislostech. *Pedagogická orientace*, 24(2), 259–274.
- Potužníková, E., Lokajčíková, V., & Janík, T. (2014). Mezinárodní srovnávací výzkumy školního vzdělávání v České republice: zjištění a výzvy. *Pedagogická orientace*, 24(2), 185–221.
- Slavík, J., Janík, T., Jarníková, J., & Tupý, J. (2014). Zkoumání a rozvíjení kvality výuky v oborových didaktikách: metodika 3A mezi teorií a praxí. *Pedagogická orientace*, 24(5), 721–752.

- Hanušová, S., Najvar, P., Adam, M., Najvarová, V., & Homolka, S. (2014). Povaha Žákovských promluv ve výuce anglického jazyka. *Pedagogika*, 64(2), 238–255.
- Hanušová, S., Pišová, M., Kostková, K., Janíková, V., & Najvar, P. (2014). Subjective determinants of the development of foreign language teacher expertise. *Pedagogická orientace*, 24(6), 857–877.
- Knecht, P. (2014). Příležitosti k učení: odlišná/různá pojetí konceptu a jeho výzkumné využití. *Pedagogická orientace*, 24(2), 163–184.
- Minaříková, E. (2014). Profesní vidění studentů učitelství anglického jazyka: jak vidí studenti výukové situace zachycené na videu? *Pedagogická orientace*, 24(5), 753–777.
- Tůma, F. (2014). Dialogism and classroom interaction in English language teaching: A review of Czech research. *Pedagogická orientace*, 24(6), 878–902.
- Tůma, F. (2014). Dialogismus a výzkum interakce ve třídě: přehledová studie (1990–2012). *Pedagogika*, 64(2), 177–199.
- Tůma, F., Pišová, M., Najvar, P., & Janíková, V. (2014). Expert Teachers' Interactive Cognition: an Analysis of Stimulated Recall Interviews. *The New Educational Review*, 35(2), 289–299.
- Zounek, J., & Tůma, F. (2014). Problematika ICT ve vzdělávání v českých pedagogických časopisech (1990–2012). *Studia paedagogica*, 19(3), 65–87.
- Janík, M. (2014). Mnohojazyčnost jako dílčí cíl výuky cizích jazyků a možnosti její podpory. *Pedagogická orientace*, 24(3), 330–352.
- Lokajíčková, V. (2014). Metakognice – vymezení pojmu a jeho uchopení v kontextu výuky. *Pedagogika*, 64(3), 287–306.
- Vlčková, K. & Bradová, J. (2014). Slabý vztah strategií učení a výsledků vzdělávání: problém operacionalizace a měření? *Studia paedagogica*, 19(3), 9–28.
- Janík, T. (2013). Od reformy kurikula k produktivní kultuře vyučování a učení. *Pedagogická orientace*, 23(5), 634–663.
- Najvar, P., Janík, T., & Šebestová, S. (2013). The language of communication in English classrooms in the Czech Republic: Mixing languages. *Pedagogická orientace*, 23(6), 823–843.
- Stuchlíková, I., Gläser-Zikuda, M., & Janík, T. (2013). Emotional aspects of learning and teaching: Reviewing the field – discuss the issues. *Orbis scholae*, 7(2), 7–22.
- Hanušová, S., Pišová, M., Kostková, K., Janíková, V., & Najvar, P. (2013). Researching the Expertise of Foreign Language Teachers. *JoLaCe Journal of Language and Cultural Education*, 1(1), 4–36.
- Janko, T., & Knecht, P. (2013). Visuals in Geography Textbooks: Categorization of Types and Assessment of Their Instructional Qualities. *Review of International Geographical Education Online*, 3(1), 26–43.
- Knecht, P., & Dvořák, D. (2013). Etika vědecké práce a publikování pro mírně pokročilé. *Pedagogická orientace*, 23(4), 554–578.
- Knecht, P., & Hofmann, E. (2013). K problému řazení geografického učiva ve školních vzdělávacích programech. *Informace České geografické společnosti*, 32(2), 13–25.
- Knecht, P., & Lokajíčková, V. (2013). Učební úlohy jako příležitosti k rozvíjení a dosahování očekávaných výstupů: analýza koherence učebnic a RVP ZV. *Pedagogika*, 63(2), 169–183.
- Kostková, K. (2013). K rozvoji interkulturní komunikační kompetence studentů učitelství anglického jazyka. *Pedagogická orientace*, 23(1), 72–91.
- Limprecht, S., Janko, T., Gläser-Zikuda, M. (2013). Achievemnt emotions of boys and girls in Physics instruction: Does a Portfolio make a difference? *Orbis scholae*, 7(2), 43–66.
- Lokajíčková, V. (2013). Kompetence k učení a možnosti jejího rozvíjení a hodnocení: vymezení pojmu a přehled současných přístupů. *Pedagogická orientace*, 23(3), 318–341.
- Mareš, J., & Vlčková, K. (2013). K metodologickým standardům kvantitativních studií v pedagogice: Jak psát o výzkumných zjištěních? *Pedagogická orientace*, 23(4), 455–477.
- Pišová, M. (2013). Teacher professional socialisation: Objective Determinants. *Orbis scholae*, 7(2), 67–80.
- Tůma, F. (2013). EFL learners' interaction in online discussion tasks: A conversation analysis perspective. *ACC Journal*, 19(3), 159–170.
- Tůma, F., & Pišová, M. (2013). Trends in foreign language didactics research: a thematic analysis of Ph.D. dissertations from the Czech Republic and abroad (2006–2012). *The New Educational Review*, 34(4), 125–138.
- Vlčková, K., Berger, J. & Völkle, M. (2013). Classification Theories of Foreign Language Learning Strategies: An Exploratory Analysis. *Studia paedagogica*, 18(4), 93–113.
- Janík, T. (2012). Kvalita výuky: vymezení pojmu a způsobu jeho užívání. *Pedagogika*, 65(3), 244–261.
- Janík, T., Lokajíčková, V., & Janko, T. (2012). Komponenty a charakteristiky zakládající kvalitu výuky: přehled výzkumných zjištění. *Orbis scholae*, 6(3), 27–55.
- Janík, T., Najvar, P., Najvarová, V., Trna, J., & Novák, P. (2012). Opportunities to learn in Physics instruction in the Czech Republic: findings of the IRSE video study. *The New Educational Review*, 28(2), 102–114.
- Minaříková, E., & Janík, T. (2012). Profesní vidění učitelů: od hledání pojmu k možnostem jeho uchopení. *Pedagogická orientace*, 22(2), 181–204.
- Slavík, J., & Janík, T. (2012). Kvalita výuky: obsahově zaměřený přístup ke studiu procesů vyučování a učení. *Pedagogika*, 62(3), 262–287.
- Slavík, J., Janík, T., Najvar, P., & Pišová, M. (2012). Mezi praxí a teorií v učitelském vzdělávání: na okraj českého překladu knihy F. A. J. Korthagena et al. *Pedagogická orientace*, 22(3), 367–386.
- Janko, T. (2012). Reprezentace obsahu: psychologická východiska a didaktické souvislosti. *Pedagogická orientace*, 22(1), 23–40.
- Kubiátko, M., Janko, T., & Mrázková, K. (2012). The influence of gender, grade level and favourite subject on Czech lower secondary school pupils perception of geography. *International Research in Geographical and Environmental Education*, 21(2), 109–122.
- Kubiátko, M., Janko, T., & Mrázková, K. (2012). Czech student attitudes towards geography. *Journal of Geography*, 111(2), 67–75.
- Kubiátko, M., Mrázková, K., & Janko, T. (2012). Gender and Grade Level as Factors Influencing Perception of Geography. *Review of International Geographical Education Online*, 2(3), 289–302.
- Kubiátko, M., Švandová, K., Šibor, J. & Škoda, J. (2012). Vnímání chemie žáky druhého stupně základních škol. *Pedagogická orientace*, 22(1), 82–96.

- Pešková, K. (2012). Vizuální prostředky pro výuku reálií: výsledky analýzy učebnic němčiny. *Pedagogická orientace*, 22(2), 243–265.
- Zlatníček, P., & Pešková, K. (2012). Vývoj nástroje pro posuzování vybraných komponent a charakteristik kvality výuky: aplikace v oblasti cizího jazyka. *Orbis scholae*, 6(3), 57–76.
- Syslová, Z., & Najvarová, V. (2012). Předškolní vzdělávání v České republice pohledem pedagogického výzkumu. *Pedagogická orientace*, 22(4), 490–515.
- Maňák, J. (2011). K problému teorie a praxe v pedagogice. *Pedagogická orientace*, 21(3), 257–271.
- Janík, T., Knecht, P., Najvar, P., Píšová, M., & Slavík, J. (2011). Kurikulární reforma na gymnáziích: výzkumná zjištění a doporučení. *Pedagogická orientace*, 21(4), 375–415.
- Janík, T., Najvar, P., & Solníčka, D. (2011). Od idejí k implementaci: kurikulární reforma v rozhovorech s řediteli (nepilotních) gymnázií. *Orbis scholae*, 5(3), 63–85.
- Šebestová, S., Najvar, P., & Janík, T. (2011). Příležitosti k rozvíjení řečových dovedností ve výuce anglického jazyka: samostatně anebo v integraci. *Pedagogická orientace*, 21(3), 322–357.
- Kubiátko, M. (2011). Bez přírodopisu to nejde alebo ako ho vnímajú žiaci základných škôl. *Studia paedagogica*, 16(2), 75–88.
- Kubiátko, M., Haláková, Z., Nagyová, S., & Nagy, T. (2011). Slovak high school students attitudes toward computers. *Interactive Learning Environment*, 19(5), 537–550.
- Kubiátko, M., Mrázková, K., & Janko, T. (2011). Postoje žáků 2. stupně základních škol k vyučovacímu předmětu zeměpis. *Pedagogika*, 61(3), 257–270.
- Kubiátko, M., Usak, M., & Pecušová, E. (2011). Elementary school pupils' knowledge and misconception about birds. *Eurasian Journal of Educational Research*, 43(1), 163–182.
- Kubiátko, M., & Vaculová, I. (2011). Project-based learning: characteristic and the experiences with application in the science subjects. *Energy Education Science and Technology Part B-Social and Educational Studies*, 3(1–2), 65–74.
- Píšová, M. (2011). Didaktika cizích jazyků: otázky identity. *Pedagogická orientace*, 21(2), 142–155.
- Píšová, M., & Janík, T. (2011). On the nature of expert teacher knowledge. *Orbis scholae*, 5(2), 95–115.
- Píšová, M., & Kostková, K. (2011). Professional learning of student teachers and its support during clinical practice (humanistic and neo-humanistic trends in action). *The New Educational Review*, 23(1), 295–306.
- Janík, T., Maňák, J., Knecht, P., & Němec, J. (2010). Proměny kurikula současné české školy: vize a realita. *Orbis scholae*, 4(3), 9–36.
- Janík, T. (2010). Integrace idejí zaměřených k profesionalizaci učitelství. *Pedagogika*, 60(3/4), 329–341.
- Janík, T. (2010). Stav a výhledy českého pedagogického výzkumu. *Pedagogická orientace*, 20(2), 5–22.
- Píšová, M. (2010). Učitel-expert. Přehled výzkumných trendů a jejich výsledků. *Pedagogika*, 60(3/4), 242–253.
- Najvar, P., & Hanušová, S. (2010). Fenomén času v učení se cizím jazykům. *Studia paedagogica*, 15(1), 65–83.
- Knecht, P., Janík, T., Najvar, P., Najvarová, V., & Vlčková, K. (2010). Příležitosti k rozvíjení kompetence k řešení problému ve výuce na základních školách. *Orbis scholae*, 4(3), 37–62.
- Knecht, P., Kubiátko, M., & Svatoňová, H. (2010). Jak uživatelé hodnotí školní zeměpisné atlasy? Podněty pro rozvoj školské kartografie. *Geodetický a kartografický obzor*, 56(7), 142–147.
- Najvarová, V. (2010). Čtenářské strategie žáků prvního stupně základní školy. *Pedagogická orientace*, 20(3), 49–66.
- Kubiátko, M. (2010). Czech university students attitudes towards ICT used in science education. *Journal of Technology and Information Education*, 2(3), 20–25.
- Kubiátko, M., & Vlčková, K. (2010). The relationship between ICT use and science knowledge for Czech students: a secondary analysis of PISA 2006. *International Journal of Science and Mathematics Education*, 8(3), 523–543.
- Kubiátko, M., Vaculová, I., & Pecušová, E. (2010). Mylné představy žáků II. stupně základních škol: Možnost jejich zkoumání na příkladě tématu Ptáci. *Pedagogická orientace*, 20(2), 93–109.
- Janík, T., Najvar, P., Slavík, J., & Trna, J. (2009). On the dynamic nature of physics teachers pedagogical content knowledge. *Orbis scholae*, 3(2), 47–62.
- Najvar, P., Najvarová, V., & Janík, T. (2009). Lesson structure in different school subjects in the Czech republic. *Orbis scholae*, 3(2), 113–127.
- Vlčková, K. (2009). Srovnání používání strategií učení cizím jazyku u studentů osmiletých a čtyřletých gymnáziích. *Pedagogická orientace*, 19(4), 51–73.
- Knecht, P. (2009). Co je dnes obsahem vzdělávání? *Pedagogická orientace*, 19(2), 120–127.
- Kubiátko, M., & Haláková, Z. (2009). High school students relation to information and communication technologies in the context of biology. *E-Pedagogium*, 9(1), 20–30.
- Kubiátko, M., & Haláková, Z. (2009). Slovak high school students attitudes to ICT using in biology lesson. *Computers in Human Behavior*, 25(3), 743–748.
- Kubiátko, M., & Prokop, P. (2009). Pupils understanding of mammals: An investigation of the cognitive dimension of misconceptions. *Orbis scholae*, 3(2), 97–111.
- Mrázková, K., & Kubiátko, M. (2009). Implementace geoinformačních technologií do výuky zeměpisu na základních školách. *E-Pedagogium*, 9(4), 46–60.
- Švec, V. (2008). Sdílení znalostí v interdisciplinárním sociálně zdravotnickém týmu. *Pedagogická orientace*, 18(4), 30–46.
- Janík, T., Janíková, M., Najvar, P., & Najvarová, V. (2008). Pohledy na výuku fyziky na 2. stupni základní školy: souhrnné výsledky CPV videostudie fyziky. *Orbis scholae*, 2(1), 29–52.
- Janík, T., Janíková, M., Najvar, P., & Najvarová, V. (2008). Ziele und Zielorientierung im Physikunterricht: Einblicke in die Überzeugungen von tschechischen Physiklehrern. *Zeitschrift für Didaktik der Naturwissenschaften*, 14(1), 201–217.
- Hübelová, D., Janík, T., & Najvar, P. (2008). Pohledy na výuku zeměpisu na 2. stupni základní školy: souhrnné výsledky CPV videostudie zeměpisu. *Orbis scholae*, 2(1), 53–72.
- Janíková, M., Janík, T., Mužík, V., & Kundera, V. (2008). CPV videostudie tělesné výchovy: sběr dat a zamýšlené analýzy. *Orbis scholae*, 2(1), 93–114.
- Vaculová, I., Trna, J., & Janík, T. (2008). Učební úlohy ve výuce fyziky na 2. stupni základní školy: vybrané výsledky CPV videostudie fyziky. *Pedagogická orientace*, 18(4), 59–79.
- Knecht, P. (2008). Pojmy v učebnicích zeměpisu a jejich přiměřenost věku žáků. *Pedagogická orientace*, 18(2), 22–36.

- Kubiátko, M. (2008). Náznaky studentů na praktickou aplikaci IKT do vyučování biologie. *E-Pedagogium*, 8(3), 7–20.
- Kubiátko, M. (2008). Praktická aplikace informačních a komunikačních technologií do vyučování biologie. *Technológia vzdelávania*, 16(3), 14–17.
- Najvar, P. (2008). Raná výuka cizích jazyků v České republice na přelomu 20. a 21. století. *Pedagogická orientace*, 18(2), 37–51.
- Najvar, P., & Janík, T. (2008). Videostudie ve výzkumu vyučování a učení. *Orbis scholae*, 2(1), 7–28.
- Najvar, P., Najvarová, V., Soběslavská, V., Šebestová, S., Vlčková, K., & Zervová, J. (2008). CPV videostudie anglického jazyka: sběr dat a zamýšlené analýzy. *Orbis scholae*, 2(1), 73–91.
- Najvarová, V. (2008). Čtenářská gramotnost žáků 1. stupně základní školy. *Pedagogická orientace*, 18(1), 7–21.
- Maňák, J. (2007). Kurikulum a hodnoty. *Pedagogická orientace*, 17(2), 2–10.
- Maňák, J. (2007). Modelování kurikula. *Orbis scholae*, 1(1), 40–53.
- Švec, V. (2007). Moje cesta k pedagogickým znalostem. *Pedagogická orientace*, 17(4), 43–60.
- Janík, T. (2007). Cílová orientace ve výuce fyziky: exkurz do subjektivních teorií učitelů. *Pedagogická orientace*, 17(1), 12–33.
- Janík, T. (2007). Pedagogické znalosti jako součást profesní výbavy učitele. *Pedagogická orientace*, 17(4), 35–42.
- Janík, T., & Slavík, J. (2007). Fakta a fenomény v průniku didaktické teorie, výzkumu a praxe vzdělávání. *Pedagogika*, 57(3), 263–274.
- Janík, T., & Slavík, J. (2007). Vztah obor a vyučovací předmět jako metodologický problém. *Orbis scholae*, 2(1), 54–66.
- Knecht, P. (2007). Didaktická transformace aneb od didaktického zjednodušení k didaktické rekonstrukci. *Orbis scholae*, 2(1), 67–81.
- Knecht, P. (2007). Changing geographies: innovative curricula. *Orbis scholae*, 2(2), 166–169.
- Knecht, P. (2007). Inovace kurikula geografického vzdělávání. *Pedagogická orientace*, 17(1), 62–67.
- Hanušová, S., & Najvar, P. (2007). Výuka cizího jazyka v raném věku. *Pedagogická orientace*, 17(3), 42–53.
- Vlčková, K. (2007). Strategie učení v kurikulu všeobecného vzdělávání. *Orbis scholae*, 2(1), 71–79.
- Maňák, J., & Janík, T. (2006). Model tvorby kurikula všeobecného vzdělávání. *Orbis scholae*, 0(1), 98–110.
- Janík, T. (2006). Problémy české základní školy z pohledu výzkumu (2000–2005). *Komenský*, 131(1), 17–25.
- Janík, T., Miková, M., Najvar, P., & Najvarová, V. (2006). Příležitosti k učení ve výuce fyziky na 2. stupni základní školy aneb co ukázala CPV videostudie fyziky? *Komenský*, 131(2), 9–16.
- Janík, T., Miková, M., Najvar, P., & Najvarová, V. (2006). Unterrichtsformen und -phasen im tschechischen Physikunterricht: Design und Ergebnisse der CPV Videostudie Physik. *Zeitschrift für Didaktik der Naturwissenschaften*, 12(1), 219–238.
- Slavík, J., & Janík, T. (2006). Teorie, výzkum a tvorba školy. *Pedagogika*, 56(2), 168–177.
- Maňák, J. (2005). Didaktika 1964–2004. *Pedagogická orientace*, 15(4), 3–11.
- Maňák, J. (2005). Orientace české pedagogiky a Česká pedagogická společnost. *Pedagogická orientace*, 15(4), 43–47.
- Janík, T. (2005). Zkoumání subjektivních teorií pomocí techniky strukturování koncept (SLT). *Pedagogická revue*, 57(5), 477–496.
- Slavík, J., & Janík, T. (2005). Významová struktura faktu v oborových didaktikách. *Pedagogika*, 55(4), 336–353.
- Janík, T. (2004). Význam Shulmanovy teorie pedagogických znalostí pro oborové didaktiky a pro vzdělávání učitelů. *Pedagogika*, 54(3), 243–250.
- Maňák, J. (2003). Problém – kurikulum. *Pedagogická orientace*, 13(3), 62–69.
- Švec, V., & Musil, R. (2003). Vliv pedagogických intervencí na změnu studentova pojetí výuky. *Pedagogická orientace*, 13(2), 61–82.

Příloha 2: Odborné knihy (2003–2017)

- Slavík, J., Janík, T., Najvar, P., & Knecht, P. (2017). *Transdisciplinární didaktika: o učitelském sdílení znalostí a zvyšování kvality výuky napříč obory*. Brno: Masarykova univerzita.
- Hanušová, S., Pišová, M., Kohoutek, T., Minaříková, E., Janík, M., Janík, T., Uličná, K., Ježek, S. (2017). *Chtějí zůstat nebo odejít? Začínající učitelé v českých základních školách*. Brno: Masarykova univerzita.
- Janík, M. (2017). *Mnohojazyčnost ve výuce němčiny jako dalšího jazyka*. Brno: Masarykova univerzita.
- Jašková, J. (2017). *Didaktické znalosti obsahu u vysokoškolských učitelů odborného anglického jazyka. Vnímání profesních počátků v retrospektivě*. Brno: Masarykova univerzita.
- Janík, T. (2016). *Aktuelle Entwicklungen im Bildungsbereich in der Tschechischen Republik: Curriculum – Unterricht – Lehrerbildung*. Münster: Waxmann.
- Janík, T., Minaříková, E., Pišová, M., Uličná, K., & Janík, M. (2016). *Profesní vidění učitelů a jeho rozvíjení prostřednictvím videoklubů*. Brno: Masarykova univerzita.
- Stuchlíková, I., Janík, T., Beneš, Z., Bílek, M., Brücknerová, K., Černochová, M. ... Žák, V. (2015). *Oborové didaktiky: vývoj – stav – perspektivy*. Brno: Masarykova univerzita.
- Kašparová, V., Holečková, A., Hučín, J., Janík, T., Najvar, P., Pišová, M., Potužníková, E., Soukup, P., & Ševců, M. (2015). *Analytická zpráva z šetření TALIS 2013*. Praha: ČŠI.
- Greger, D., Dvořák, D., Janík, T., Průcha, J., Rabušicová, M., Spilková, V., Starý, K., ... Walterová, E. (2015). *Srovnávací pedagogika*. Praha: Karolinum.
- Vlčková, K., Pešková, K., Kostková, K., Janík, M., & Švejdlíková, K. (2014). *Žákovské strategie při učení se anglickému jazyku a jejich vztah k úspěšnosti*. Brno: Masarykova univerzita.
- Knecht, P. (2014). *Příležitosti k rozvíjení kompetence k řešení problémů v učebnicích a ve výuce zeměpisu*. Brno: Masarykova univerzita.
- Jireček, M. (2014). *Vývoj vyučovacího předmětu dějepis v letech 1918–2013*. Brno: Masarykova univerzita.

- Janík, T., Slavík, J., Mužík, V., Trna, J., Janko, T., Lokajčíčková, V., ... Zlatníček, P. (2013). *Kvalita (ve) vzdělávání: obsahově zaměřený přístup ke zkoumání a zlepšování výuky*. Brno: Masarykova univerzita.
- Píšová, M., Hanušová, S., Kostková, K., Janíková, V., Najvar, P., & Tůma, F. (2013). *Učitel expert: jeho charakteristiky a determinanty profesního rozvoje (na pozadí výuky cizích jazyků)*. Brno: Masarykova univerzita.
- Pešková, K. (2012). *Vizuální prostředky pro výuku reálií v učebnicích němčiny*. Brno: Masarykova univerzita.
- Janko, T. (2012). *Nonverbální prvky v učebnicích zeměpisu jako nástroj didaktické transformace*. Brno: Masarykova univerzita.
- Janík, T., Minaříková, E., Haláková, Z., Kostková, K., Kubiátko, M., Píšová, M., ... Valkounová, E. (2011). *Video v učitelském vzdělávání: teoretická východiska, aplikace, výzkum*. Brno: Paido.
- Janík, T., Knecht, P., Kubiátko, M., Pavlas, T., Slavík, J., Solníčka, D., & Vlček, P. (2011). *Kvalita školy a kurikula: od expertního šetření ke standardu kvality*. Praha: NÚV.
- Janík, T., Slavík, J., Najvar, P., Hajdušková, L., Hesová, A., Lukavský, J., Minaříková, E., Píšová, M., & Švecová, Z. (2011). *Kurikulární reforma na gymnáziích: od virtuálních hospitací k videostudiím*. Praha: Národní ústav pro vzdělávání.
- Píšová, M., Kostková, K., Janík, T., Doulík, P., Hajdušková, L., Knecht, P., Lukavský, J., Najvar, P., Najvarová, V., Maňák, J., Pavlas, T., Slavík, J., Spurná, M., Stehlíková, N., Škoda, J., & Vlček, P. (2011). *Kurikulární reforma na gymnáziích: přířadové studie tvorby kurikula*. Praha: Výzkumný ústav pedagogický.
- Najvar, P., Najvarová, V., Janík, T. & Šebestová, S. (2011). *Videostudie v pedagogickém výzkumu*. Brno: Paido.
- Píšová, M., Najvar, P., Janík, T., Hanušová, S., Kostková, K., Janíková, V., Tůma, F., & Zerková, J. (2011). *Teorie a výzkum expertnosti v učitelské profesi*. Brno: Masarykova univerzita.
- Janík, T., Janko, T., Knecht, P., Kubiátko, M., Najvar, P., Pavlas, T., Slavík, J., Solníčka, D., & Vlček, K. (2010). *Kurikulární reforma na gymnáziích: výsledky dotazníkového šetření*. Praha: Výzkumný ústav pedagogický.
- Janík, T., Knecht, P., Najvar, P., Pavlas, T., Slavík, J., & Solníčka, D. (2010). *Kurikulární reforma na gymnáziích v rozhovorech s koordinátory pilotních a partnerských škol*. Praha: Výzkumný ústav pedagogický v Praze.
- Vlček, P. & Janík, T. (2010). *Školské reformy a tvorba kurikula tělesné výchovy v České republice, Spolkové republice Německo a Spojených státech amerických*. Brno: Paido.
- Najvar, P. (2010). *Raná výuka cizích jazyků v České republice na konci 20. století*. Brno: Paido.
- Schmeinck, D., Knecht, P., Kosack, W., Lambrinos, N., Musumeci, M., & Gatt, S. (2010). *Through the Eyes of Children. The Implementation of a European Dimension by Peer Learning in Primary School*. Berlin: MBV Berlin.
- Janík, T., Maňák, J., & Knecht, P. (2009). *Cíle a obsahy školního vzdělávání a metodologie jejich utváření*. Brno: Paido.
- Janíková, M., Vlček, K., Doulík, P., Chvál, M., Janík, T., Jelemenská, P., Maňák, J., Starý, K., & Škoda, J. (2009). *Výzkum výuky: tematické oblasti, výzkumné přístupy a metody*. Brno: Paido.
- Janík, T. (2009). *Didaktické znalosti obsahu a jejich význam pro oborové didaktiky, tvorbu kurikula a učitelské vzdělávání*. Brno: Paido.
- Janík, T., Seidel, T., Najvar, P., Roth, K. J., Clarke, D., Mitchell, C., ... Šebestová, S. (2009). *The Power of Video Studies in Investigating Teaching and Learning in the Classroom*. Münster: Waxmann.
- Janík, T., Janíková, M., Janko, T., Knecht, P., Najvar, P., Najvarová, V., Šebestová, S., & Vlček, K. (2009). *Kurikulum, výuka, školní klima, učitelské vzdělávání: Analýza nálezů českého pedagogického výzkumu (2001–2008)*. Brno: Masarykova univerzita.
- Maňák, J., Janík, T., & Švec, V. (2008). *Kurikulum v současné škole*. Brno: Paido.
- Ježková, V., Von Kopp, B., & Janík, T. (2008). *Školní vzdělávání v Německu*. Praha: Karolinum.
- Vlček, K. (2007). *Strategie učení cizím jazyku*. Brno: Paido.
- Janík, T. & Miková, M. (2006). *Videostudie: výzkum výuky založený na analýze videozáznamu*. Brno: Paido.
- Maňák, J., Švec, V., & Švec, Š. (Ed.). (2005). *Slovník pedagogické metodologie*. Brno: Paido.
- Švec, V. (2005). *Pedagogické znalosti učitele. Teorie a praxe*. Praha: ASPI.
- Janík, T. (2005). *Znalost jako klíčová kategorie učitelského vzdělávání*. Brno: Paido.
- Maňák, J., Švec, V., Janík, T. & Němec, J. (2004). *Cesty pedagogického výzkumu*. Brno: Paido.
- Maňák, J. (2003). *Nárys didaktiky*. Brno: Masarykova univerzita.
- Maňák, J. & Švec, V. (2003). *Výukové metody*. Brno: Paido.
- Švec, V. (2003). *Životní cesta jako proces výchovy a sebevýchovy. Dialogy s Josefem Maňákem nejen o pedagogice*. Brno: Konvoj.

Příloha 3: Kapitoly v odborných knihách (2003–2017)

- Slavík, J., Janík, T., Najvar, P., & Uličná, K. (2017). Kazuistiky v transdidaktickém přístupu. In J. Slavík, J. Stará, K. Uličná, & P. Najvar, *Didaktické kazuistiky v oborech školního vzdělávání* (s. 11–46). Brno: Masarykova univerzita.
- Janík, T. (2016). Škola na kruhovém objezdu, aneb když se to vezme kolem a kolem. In M. Strouhal & S. Štech (Eds.), *Vzdělání a dnešek. Pedagogické, filosofické, historické a sociální souvislosti* (s. 163–178). Praha: Karolinum.
- Janík, T., Mužík, V., & Vlček, P. (2016). Implementace kurikulární reformy v České republice: obecné problémy konkretizované pohledem na kurikulum tělesné výchovy. In Š. Porubský, et al., *Premeny školského kurikula: slovenská a česká skúsenosť* (s. 131–141). Banská Bystrica: Belianum.
- Minaříková, E., Píšová, M., & Janík, T. (2016). Using VideoWeb in EFL teacher education: Do the benefits differ for teachers with and without previous teaching experience? In P. Haworth & C. Craig et al., *Career Trajectories of English Language Teachers* (s. 129–140). Oxford: Symposium Books.
- Janík, T. (2015). Mezinárodně srovnávací výzkumy vyučování a učení ve školních třídách a didaktika. In D. Greger et al., *Srovnávací pedagogika: proměny a výzvy* (s. 119–136). Praha: Karolinum.
- Minaříková, E., Píšová, M., & Janík, T. (2015). Using video in teacher Education: An example from the Czech Republic. In L. Orland-Barak, & Ch. J. Craig et al., *International Teacher Education: Promising Pedagogies (Part B)* (s. 379–400). Bingley: Emerald.

- Tůma, F. (2015). Using conversation analysis in classroom interaction research. In M. Černá, J. Ivanová, & Š. Ježková et al., *Learner corpora and English acquisition. A collection of studies* (s. 163–171). Pardubice: Univerzita Pardubice.
- Janík, T., Najvarová, V., & Janík, M. (2014). Zum Einsatz didaktischer Medien und Mittel: Ergebnisse einer videobasierten Studie. In P. Knecht, E. Matthes, S. Schütze, & B. Aamotsbakken et al., *Methodologie und Methoden der Schulbuch- und Lehrmittelforschung* (s. 289–302). Bad Heilbrunn: Julius Klinkhardt.
- Janko, T., & Knecht, P. (2014). Visuals in Geography Textbooks: Increasing the Reliability of a Research Instrument. In P. Knecht, E. Matthes, S. Schütze, & B. Aamotsbakken et al., *Methodologie und Methoden der Schulbuch- und Lehrmittelforschung* (s. 227–240). Bad Heilbrunn: Julius Klinkhardt.
- Pešková, K. (2014). Inhaltsanalyse der landeskundlichen Visualisierungen in DaF-Lehrwerken. In P. Knecht, E. Matthes, S. Schütze, & B. Aamotsbakken et al., *Methodologie und Methoden der Schulbuch- und Lehrmittelforschung* (s. 241–253). Bad Heilbrunn: Julius Klinkhardt.
- Janík, T., Minaříková, E., & Najvar, P. (2013). Der Einsatz von Videotechnik in der Lehrerbildung: Eine Übersicht leitender Ansätze. In U. Riegel & K. Macha et al., *Videobasierte Kompetenzforschung in den Fachdidaktiken* (s. 63–78). Münster: Waxmann.
- Janík, T. (2011). Příběh české kurikulární reformy. In O. Kaščák & B. Pupala (Eds.), *Školy v průde refoiem* (s. 49–84). Bratislava: Renesans.
- Najvarová, V., Najvar, P., & Janík, T. (2011). Procesy výuky a příležitosti k učení na 1. a 2. stupni. In E. Walterová et al., *Dva světy základní školy? Úskalí přechodu z 1. na 2. stupeň* (s. 137–161). Praha: Karolinum.
- Knecht, P. (2011). Kontinuita kurikula mezi 1. a 2. stupněm v české ZŠ: pohledy do RVP ZV a žákovských sešitů. In E. Walterová (Ed.), *Dva světy základní školy? Úskalí přechodu z 1. na 2. stupeň* (s. 103–136). Praha: Karolinum.
- Němec, J., & Vlčková, K. (2011). Vnímání sociálního klimatu školy žáky: srovnání 1. a 2. stupně základní školy. In E. Walterová (Ed.), *Dva světy základní školy? Úskalí přechodu z 1. na 2. stupeň* (s. 162–196). Praha: Karolinum.
- Maňák, J. (2009). Vzdělávání ve společnosti vědění. In T. Janík, & V. Švec et al., *K perspektívám školního vzdělávání* (s. 11–20). Brno: Paido.
- Janík, T., & Janíková, M. (2009). Akční výzkum: výzkum prováděný učitelem. In Š. Švec et al., *Metodologie věd o výchově: Kvantitativně-scientistické a kvalitativně-humanitní přístupy v edukačním výzkumu* (s. 255–265). Brno: Paido.
- Janíková, M., & Janík, T. (2009). Videostudie v edukačním výzkumu. In Š. Švec et al., *Metodologie věd o výchově: Kvantitativně-scientistické a kvalitativně-humanitní přístupy v edukačním výzkumu* (s. 101–111). Brno: Paido.
- Miková, M., & Janík, T. (2007). Pořizování videozáznamu jako metoda sběru dat. In R. Švaříček, & K. Šedová et al., *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách: pravidla hry* (s. 192–201). Praha: Portál.
- Janík, T., & Najvarová, V. (2006). Problémy školního vzdělávání ve světle výzkumů TIMSS a PISA (porovnání situace v České republice a v Německu). In D. Greger, & V. Ježková et al., *Školní vzdělávání: Zahraniční trendy a inspirace* (s. 102–123). Praha: Karolinum.
- Knecht, P. (2006). How Czech pupils assess geography textbooks. In D. Schmeinc et al., *Research on Learning and Teaching in Primary Geography* (s. 129–147). Karlsruhe: Pädagogische Hochschule.
- Janík, T. (2004). Die Europäische Dimension in der tschechischen Schule. In R. Seebauer et al., *Europäische Dimension neu denken* (s. 151–162). Wien: Mandelbaum.

Příloha 4: Editorství sborníků (2003–2017)

- Slavík, J., Stará, J., Uličná, K., Najvar, P. et al. (2017). *Didaktické kazuistiky v oborech školního vzdělávání*. Brno: Masarykova univerzita.
- Knecht, P., Matthes, E., Schütze, S., & Aamotsbakken, B. (Eds.). (2014). *Methodologie und Methoden der Schulbuch- und Lehrmittelforschung/Methodology and Methods of Research on Textbooks and Educational Media*. Bad Heilbrunn: Klinkhardt.
- Janík, T., Slavík, J., Lokajčíková, V. et al. (2014). *Školní vzdělávání: Učitel – vyučování, žák – učení*. Brno: Masarykova univerzita.
- Pešková, K. et al. (2014). *Kurikulum základní školy: metodologické přístupy a empirická zjištění*. Brno: Masarykova univerzita.
- Janík, T., Pešková, K. et al. (2013). *Školní vzdělávání: od podmínek k výsledkům*. Brno: Masarykova univerzita.
- Janík, T., Pešková, K. et al. (2012). *Školní vzdělávání: podmínky, kurikulum, aktéři, procesy, výsledky*. Brno: Masarykova univerzita.
- Janík, T., Najvar, P., Kubiátko, M. et al. (2011). *Kvalita kurikula a výuky: výzkumné přístupy a nástroje*. Brno: Masarykova univerzita.
- T. Janík, P. Knecht, & S. Šebestová (Eds.). (2011). *Smišený design v pedagogickém výzkumu: Sborník příspěvků z 19. výroční konference České asociace pedagogického výzkumu 2011*. Brno: Masarykova univerzita.
- Janík, T., Knecht, P., Najvar, P. et al. (2010). *Nástroje pro monitoring a evaluaci kvality výuky a kurikula*. Brno: Paido.
- Janík, T., & Knecht, P. (Ed.). (2010). *New Pathways in the Professional Development of Teachers*. Wien, Münster: LIT Verlag.
- Janík, T., Švec, V. et al. (2009). *K perspektívám školního vzdělávání*. Brno: Paido.
- Janík, T. et al. (2009). *Možnosti rozvíjení didaktických znalostí obsahu u budoucích učitelů*. Brno: Paido.
- Najvarová, V., & Šebestová, S. (Eds.). (2009). *Kurikulum a výuka v proměnách školy*. Brno: Masarykova univerzita.
- Najvarová, V., Janík, T., & Knecht, P. (Eds.). (2008). *Kurikulum a učebnice*. Brno: Masarykova univerzita.
- Janko, T., & Knecht, P. (2008). *Kurikulum a učebnice z pohledu pedagogického výzkumu*. Brno: Masarykova univerzita.
- Knecht, P., & Janík, T. et al. (2008). *Učebnice z pohledu pedagogického výzkumu*. Brno: Paido.
- Janík, T. et al. (2008). *Metodologické problémy výzkumu didaktických znalostí obsahu*. Brno: Paido.
- Maňák, J., & Janík, T. (Eds.). (2007). *Absolvent základní školy*. Brno: Masarykova univerzita.
- Janík, T., Knecht, P., & Najvarová, V. (Eds.). (2007). *Příspěvky k tvorbě a výzkumu kurikula*. Brno: Paido.
- Maňák, J., & Knecht, P. (Eds.). (2007). *Hodnocení učebnic*. Brno: Paido.
- Janík, T. et al. (2007). *Pedagogical content knowledge nebo didaktická znalost obsahu*. Brno: Paido.

- Maňák, J., & Klapko, D. (Eds.). (2006). *Učebnice pod lupou*. Brno: Paido.
- Maňák, J., & Janík, T. (Eds.). (2006). *Problémy kurikla základní školy*. Brno: Masarykova univerzita.
- Mužik, V., Janík, T., & Wagner, R. (Eds.). (2006). *Neue Herausforderungen im Gesundheitsbereich an der Schule: Was kann der Sportunterricht dazu beitragen?* Brno: Masarykova univerzita.
- Knecht, P. (Ed.). (2006). *Výzkum aktuálních problémů pedagogiky a oborových didaktik*. Brno: Masarykova univerzita.
- Hanušová, S., & Najvar, P. (Eds.). (2006). *Foreign Language Acquisition at an Early Age*. Brno: Masarykova univerzita.
- Maňák, J., & Janík, T. (Eds.). (2005). *Orientace české základní školy*. Brno: Masarykova univerzita.
- Švec, V. (Ed.). (2005). *Od implicitních teorií výuky k implicitním pedagogickým znalostem*. Brno: Paido.
- Janík, T., & Havel, J. (Eds.). (2005). *Pedagogická praxe a profesní rozvoj studentů*. Brno: Masarykova univerzita.
- Janík, T., Mužik, V., & Šimoník, O. (Eds.). (2004). *Oborové didaktiky v pregraduálním učitelském studiu [CD-ROM]*. Brno: Masarykova univerzita.
- Havel, J., & Janík, T. (Eds.). (2004). *Pedagogická praxe v pregraduální přípravě učitelů*. Brno: Masarykova univerzita.

Příloha 5: Editorství tematických čísel časopisů (2003–2017)

- Tematické číslo časopisu *Orbis scholae* 3/2017, Multilingualism and Languages in Education, editoři: Eva Vetter, Miroslav Janík, Karolína Pešková.
- Tematické číslo časopisu *Pedagogika* 4/2016, Vzdělávání a profesní rozvoj učitelů v teoretické a výzkumné reflexi, editoři: Vladimíra Spilková, Tomáš Janík.
- Tematické číslo časopisu *Orbis Scholae* 2/2016, Kultury vyučování a učení v oborech školního vzdělávání, editoři: Jan Slavík, Petr Najvar.
- Tematické číslo časopisu *Pedagogická orientace* 3/2016, Metodologie a metody pedagogického výzkumu na vzestupu, editoři: Petr Knecht, Kateřina Lojďová, Jana Majerčíková.
- Tematické číslo časopisu *Pedagogická orientace* 4/2015, Mezinárodní srovnávací výzkumy jako výzva pro..., editoři: Tomáš Janík, Eva Potužníková.
- Tematické číslo časopisu *Orbis scholae* 2/2015, Striving for change: Video-based teacher education programmes and related research, editoři: Tomáš Janík, Eva Minaříková, Alexander Gröschner.
- Tematické číslo časopisu *Orbis scholae* 3/2014, Standardy v učitelské profesi: cesta k profesionalismu?, editoři: Tomáš Janík, Michaela Píšová, Vladimíra Spilková.
- Tematické číslo časopisu *Pedagogická orientace* 4/2013, K metodologickému standardu v pedagogice, editoři: Tomáš Janík, Kateřina Vlčková, Petr Knecht.
- Tematické číslo časopisu *Orbis scholae* 2/2013, Emotional aspects of learning and teaching, editoři: Michalea Gläser-Zikuda, Iva Stuchlíková, Tomáš Janík.
- Tematické číslo časopisu *Orbis scholae* 3/2012, Kvalita ve vzdělávání, editoři: Tomáš Janík, Martin Chvál.

- Tematické číslo časopisu *Pedagogická orientace* 3/2012, Teorie a praxe v pedagogice, editoři: Tomáš Janík, Vlastimil Švec.
- Tematické číslo časopisu *Pedagogická orientace* 2/2011, Oborové didaktiky: bilance a perspektivy, editoři: Iva Stuchlíková, Tomáš Janík.
- Tematické číslo časopisu *Orbis scholae* 3/2010, Svět současně české školy, editoři: Eliška Walterová, Tomáš Janík, Věra Ježková.
- Tematické číslo časopisu *Orbis scholae* 2/2010, Educational change in the global context, editoři: Petr Najvar, David Greger.
- Tematické číslo časopisu *Orbis scholae* 2/2009, Studies on teaching and learning in different school subjects, editoři: Tomáš Janík, Pertti Kansanen.
- Tematické číslo časopisu *Pedagogika* 2/2009, Kurikulum a oborové didaktiky, editoři: Jan Slavík, Tomáš Janík.
- Tematické číslo časopisu *Orbis scholae* 1/2009, Sociální determinanty vzdělávání, editoři: Kateřina Vlčková, Jiří Němec.
- Tematické číslo časopisu *Orbis scholae* 1/2008, Videostudie ve výzkumu vyučování a učení, editoři: Tomáš Janík, Petr Najvar.
- Tematické číslo časopisu *Orbis scholae* 1/2007, Kurikulum v proměnách školy, editoři: Josef Maňák, Tomáš Janík.
- Tematické číslo časopisu *Pedagogika* 1/2006, Příprava učitelů – proměny a naděje?, editor: Vlastimil Švec.

Příloha 6: Pořádané konference (2003–2017)

- Uspořádání konference (K) *čemu učit ve škole: vybrané problémy kurikula v oborovědidaktických souvislostech* (14. 12. 2017, Pedagogická fakulta Masarykovy univerzity, Brno)
- Uspořádání konference *Transdisciplinarita – sdílení – síťování jako výzva na horizontu oborových didaktik* (29. 6. 2017, Pedagogická fakulta Masarykovy univerzity, Brno)
- Uspořádání konference *Učebnice v oborovědidaktických souvislostech: tvorba – hodnocení – používání* (8. 12. 2016, Pedagogická fakulta Masarykovy univerzity, Brno)
- Uspořádání konference *Mezi teorií a praxí: metodologie zkoumání procesů výuky* (28. 4. 2016, Pedagogická fakulta Masarykovy univerzity, Brno)
- Uspořádání konference *Pojetí a role oborových didaktik v učitelském vzdělávání* (14. 10. 2015, Pedagogická fakulta Masarykovy univerzity, Brno)
- Uspořádání konference *Oborové didaktiky: vývoj – stav – perspektivy* (19. 6. 2015, Pedagogická fakulta Masarykovy univerzity, Brno)
- Spolupořadatelství mezinárodní konference *Methodological issues in schoolbook and educational media research* (27.–29. 9. 2013, Pedagogická fakulta Masarykovy univerzity, Brno)
- Spolupořadatelství 19. výroční konference České asociace pedagogického výzkumu s názvem *Smíšený design v pedagogickém výzkumu* (5.–7. 9. 2011, Pedagogická fakulta Masarykovy univerzity, Brno)
- Uspořádání doktorandské konference *Nástroje pro monitoring a evaluaci kvality výuky a kurikula v oborech školního vzdělávání* (11. 11. 2010, Pedagogická fakulta Masarykovy univerzity, Brno)

- Spolupořadatelství mezinárodního semináře *Power of video studies in investigating teaching and learning IV* (17. – 21. 11. 2010, IPN – Leibniz Institute for Science and Mathematics Education, University of Kiel)
- Uspořádání mezinárodní konference *New Pathways in the Professional Development of Teachers* (15.–16. 6. 2010, Pedagogická fakulta Masarykovy univerzity, Brno)
- Spolupořadatelství mezinárodní konference *IX. Internationale Sommerakademie Bewegung und Sport im Kontext: Themen – Methoden – Daten – Analysen* (17.–21. 5. 2010, Zentrum für Sportwissenschaft und Universitätssport, Universität Wien)
- Uspořádání *Celofakultní mezioborové konference studentů doktorských studijních programů* (29. 10. 2009, Pedagogická fakulta Masarykovy univerzity, Brno)
- Uspořádání konference *Kurikulum a výuka v proměnách školy* (24.–25. 6. 2009, Pedagogická fakulta Masarykovy univerzity, Brno)
- Spolupořadatelství konference *Kurikulum a učebnice z pohledu pedagogického výzkumu* (15.–16. 6. 2009, Štátní pedagogický ústav, Bratislava)
- Uspořádání *Celofakultní konference studentů doktorských studijních programů PdF MU* (30. 10. 2008, Pedagogická fakulta Masarykovy univerzity, Brno)
- Uspořádání konference *Kurikulum a učebnice z pohledu pedagogického výzkumu* (24.–25. 6. 2008, Pedagogická fakulta Masarykovy univerzity, Brno)
- Spolupořadatelství konference *Učitel a žák v současné škole* (12. 2. 2008, Pedagogická fakulta Masarykovy univerzity, Brno)
- Uspořádání *Celofakultní mezioborová konference studentů doktorských studijních programů* (29. 11. 2007, Pedagogická fakulta Masarykovy univerzity, Brno)
- Uspořádání konference *Kurikulum v proměnách školy* (20.–21. 6. 2007, Pedagogická fakulta Masarykovy univerzity, Brno)
- Uspořádání konference *Výzkum aktuálních problémů pedagogiky a oborových didaktik v disertačních pracích studentů doktorských studijních programů* (30. 11. 2006, Pedagogická fakulta Masarykovy univerzity, Brno)
- Spolupořadatelství mezinárodní konference *Sommerakademie VII – Nové výzvy k podpoře zdraví na školách* (20.–24. 8. 2006, Telč)
- Spolupořadatelství mezinárodní konference *Foreign Language Acquisition at an Early Age* (15. 3. 2006, Pedagogická fakulta Masarykovy univerzity, Brno)
- Uspořádání konference *Obsahová dimenze kurikula základní školy* (20. 10. 2005, Pedagogická fakulta Masarykovy univerzity, Brno)
- Spolupořadatelství konference *Škola a zdraví pro 21. století* (15.–16. 9. 2005, Pedagogická fakulta Masarykovy univerzity, Brno)
- Uspořádání konference *Oborové didaktiky v pregraduálním učitelském studiu* (13.–14. 9. 2004, Pedagogická fakulta Masarykovy univerzity, Brno)
- Spolupořadatelství konference *Pedagogická praxe v pregraduální přípravě učitelů* (24. 2. 2004, Pedagogická fakulta Masarykovy univerzity, Brno)
- Spolupořadatelství 11. výroční konference České asociace pedagogického výzkumu s názvem *Sociální a kulturní souvislosti výchovy* (10.–11. 9. 2003, Pedagogická fakulta Masarykovy univerzity, Brno)

MUNI
PED

INSTITUT
VÝZKUMU
ŠKOLNÍHO
VZDĚLÁVÁNÍ

2003—2017

Redakce Tomáš Janík s využitím podkladových textů pracovníků Institutu

Korektury Marcela Janíková

Grafický návrh Jana Nedomová

Vydala Masarykova univerzita, Žerotínovo nám. 617/9, 601 77 Brno

1., elektronické vydání, 2018

ISBN 978-80-210-9000-2

Posláním Institutu výzkumu školního vzdělávání (IVŠV) je rozvíjet výzkum školního vzdělávání v širších sociokulturních souvislostech. Výzkumná pozornost je zaměřena na předpoklady, procesy a výsledky vzdělávání ve školách různého typu a stupně. V jednotlivých projektech se zkoumají problémy kurikula, vyučování a učení, učitelské profesionalizace a další.
